

בלבבי משכן אבנה

שיעורי "בלבבי" מופיעים ב"קול הלשון" באוץ 073.295.1245 | USA 718.521.5231

אות א' – 'יש' ו'אין' שבה

ועומק הדברים: שעד כמה שב'זה לעומת זה' – הטוב לבד והרע לבד, נמצא שאין כאן את ההתכללות של ה'זה לעומת זה'. אבל כאשר מבינים שה'זה לעומת זה' – זו הסתכלות גופא בכל דבר ודבר הן מצד הטוב והן מצד הרע, בכל דבר ודבר יש מבט של טוב ומבט של רע, יש מבט של שבירה ומבט של התדבקות, נמצא א"כ, שנקודת ה'זה לעומת זה' היא איננה נפרדת, אלא שני הצדדים נכללים זה בזה, וזה בעצם שורש התיקון של ה'זה לעומת זה'. כי שורש כל הקלקול הוא הענין של הרע, הענין של הנפרדות, וכאשר מבינים שה'זה לעומת זה' הוא 'נכלל' אחד בשני, ואלו הן 'שתי' הסתכלויות בכל דבר, אבל זהו דבר 'אחד' – אז כבר יש כאן את שורש התיקון של ה'זה לעומת זה'.

לענינו, כאשר דנים על ה'קללה', בעצם, הקללה יש בה – מושג של שבירה, ויש בה – מושג של תיקון, של התדבקות. התורה התחילה ב'ב', ב'ראשית', ולא ב'א' כי זהו לשון קללה, בודאי שזהו מצד התפיסה – שהקללה היא בחינה של שבירה. אבל מעמד הר סיני שהתחיל ב'א', הוא התחיל בבחינה של ה'א' – של ה'קללה דתיקון', קללה של דבקות!!

מה שצריכים לבאר השתא, זהו: מהי אותה קללה דתיקון, אותה קללה של התדבקות?

א באמת, מעשה בראשית זהו גילוי של ה'בחכמתא' [והכוונה לחכמה של תורה], אלא – שזהו בסוד היישי, שיש כאן בנין והמשכה, משא"כ מעמד הר סיני – הינו 'למעלה' מהחכמה, קרע את כל הרקיעים והראה להם ש'אין עוד מלבדו', זהו גילוי ששולל את הנבראים ע"י התכללותם בו יתברך, שזוהי בחינת הקללה [שענינה ביטול דבר] ד'תיקון'.

בעצם, "בראשית" ברא אלקים, כידוע כפי שכתוב בתרגום (ירושלמי) – 'בחכמתא'. ואין צל של ספק שהחכמה – היא חכמה של תורה, ולא חכמה חיצונית. א"כ לכאורה, מעמד הר סיני ומעשה בראשית מצד השורש הפנימי שלהם – הם אחד: הן מעמד הר סיני שיש את הגילוי של התורה, והן המעשה בראשית שהקב"ה ברא בחכמה.

אבל בעומק, ב'חכמה' [בראשית – בחכמתא] ברא הקב"ה את הנבראים. אבל, יש את הנקודה שהיא 'למעלה' מן החכמה. ובמעמד הר סיני התגלתה הנקודה ש'למעלה' מן הנבראים – קרע את כל הרקיעים והראה להם ש'אין עוד מלבדו' (רש"י ואתחנן ד, לה)!!

מעשה בראשית – הוא סוד היישי, ואילו מעמד הר סיני – הוא סוד גילוי ה'אין עוד מלבדו', זהו גילוי של 'שילת' הנבראים: קרע את כל הרקיעים והראה להם – ש'אין עוד מלבדו'.

מצד המעשה בראשית – יש כאן בנין, יש כאן המשכה, ולכן יש כאן את ה'ב' של ה'בראשית', שהיא ענין השניות, ענין המשכה,

א התורה מתחילה באות ב' – ב'ראשית', שזהו לשון ב'רכה, ששורש התורה שהתגלה בבריאת העולם, זהו שורש של 'המשכה' לתת 'קיום' לנבראים. אמנם, מעמד הר סיני מתחיל באות א' – א'נכי ה', שזהו לשון א'רור, לשון של קללה, והדבר צ"ב.

"בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ" (א, א).

איתא בחז"ל (זוה"ק הקדמה ג ע"א, ובו"ג רה ע"ב) ובירושלמי (חגיגה פ"ב סוה"א): מהו טעם הדבר שהתחילה התורה באות ב' – ב'ראשית? הלא לכאורה הראשית היא לא ב' אלא א', וא"כ התורה היתה צריכה להתחיל מהשורש, מהאות א'!!

אלא מבארים חז"ל: שהאות א' – זהו מלשון א'רור, לשון של קללה, והתורה פתחה ב'ב', ב'ב'רוך – לשון של ברכה.

כלומר, השורש של התורה – זהו שורש של המשכה, שורש של הקיום, ולכן הוא מתחיל ב'בראשית' – ב'ב', שהוא לשון ב'רכה, ולא בא' – שזהו לשון א'רור, לשון קללה.

כידוע, שאף שהתורה מתחילה ב'בראשית' – באות ב', אבל מעמד הר סיני, עשרת הדברות, "אנכי ה' אלקיך" (יתרו, ואתחנן), א'נכי – מתחיל בא'.

מה שצריך כאן ברור, זהו: עד כמה שהתורה לא התחילה בא', מכיון שזהו לשון של קללה, א"כ כיצד יתכן שמעמד הר סיני כן התחיל בא'? אם יש כאן לשון של קללה, איך חס ושלום מעמד הר סיני – הוא קללה?! לא יאמר!

ב מצד ה'זה לעומת זה עשה האלקים' בהסתכלות דאחדות, בכל דבר יש בו הסתכלות הן מחד – מצד השבירה, והן מאידך – מצד התיקון והדבקות בקב"ה, באופן שאין כאן אלא דבר 'אחד' עם 'שתי' הסתכלויות עליו. * כן בענין ה'קללה', יש 'קללה דתיקון' ויש 'קללה דשבירה', והא'רור דמעמד הר סיני הינו בבחינת 'קללה דתיקון'.

באמת, בכל דבר יש הסתכלות – מצד השבירה, והסתכלות – מצד התיקון, מצד הדבקות בקב"ה.

וכאשר נתבונן בענין האות א', כפי שמבואר בירושלמי שלכן לא התחילה התורה באות א' [אלא ב'בראשית' – ב'ב'] כי א' – זהו מלשון קללה, נשכיל: שכשם שיש מושג של 'קללה דשבירה', כך יש מושג של 'קללה דתיקון', בבחינת "זה לעומת זה עשה האלקים" (קהלת ז, יד)!

ועומק המושג "זה לעומת זה עשה האלקים", כוונתו: שבכל דבר יש הסתכלות של ה'זה לעומת זה'. לא רק מצד התפיסה הפשוטה – שכשם שיש טוב בבריאה כך יש רע, זה לעומת זה, אבל הטוב והרע הם נפרדות, אלא בעומק – כל דבר ודבר, יש בו הן הסתכלות מצד השבירה, והן הסתכלות מצד התיקון!

אות א' – יש' ואין' שבה

"אנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענום" כלומר, שיש כאן נקודה שה'אנכי' שולל את ה'לך' – לא יהיה לך'. שזה בעצם סוד השם הוי"ה, שכידוע, שעכשיו הוא נכתב בבחינה של הוי"ה – י' ק' ו' ק', ולעתיד זה יהיה – י' ק' י' ק', שזה סוד ה'יהי"ה' [כמש"נ "ביום ההוא יהיה' ה' אחד" (זכריה יד, ט; וע"ע אדיר במרום עמו' צב-צו' ועמו' רל'; ובלבבי ח"י עמו' קי' § קפ')]. "לא יהיה לך": יש כאן דברה של 'לא' – השלילה, ה'יהי'ה' – בחינת ה'לך' – אין כזה דבר. פירוש, מצד הגילוי של ה'לך' שהוא בחינה של יהי"ה – "לא יהיה לך", אין מציאות של 'לך'. יש כאן 'שלילה בעצם' של התפיסה שיש דבר מבלעדיו יתברך שמו. זהו העומק של מעמד הר סיני: שהוא מגלה את הא' שנקרא א'רור, שנקרא מות, הוא מגלה בזה את התיקון של המיתה!...

ה בעומק, ה'ברוך' למטה מה'ארור': כי הברוך – זוהי נקודת ההברכה וההמשכה לזולת. משא"כ הארור – זוהי שלילת מציאות הנברא והתכללותו בו יתברך. * זהו החילוק המהותי בין מעשה בראשית למעמד הר סיני. ארו"ר, בגימטריה עם הכולל עולה – ת"ח. בעומק, כפי שכבר בורר במקום אחר, זוהי אותה בחינת גילוי האין סוף, יש כאן את העמקות שבלא יהיה לך ובאנוכי. מצד נקודת התכללות – זהו גילוי בעצם של ארור ולא גילוי של ברוך. יש קללות ויש ברכות, יש ארור שמבואר בפרשיות בספר דברים. אבל בעצם בעומק, הברוך הוא 'למטה' מן הארור. אלא שמצד העלמא בו אנו נמצאים עתה שהוא בסוד ה'יש' – אז הארור שהוא שלילת ה'יש', מצד הביטול של השבירה, הוא 'למטה' מן הברוך. אבל באמת, הברוך היא אותה בחינה של הברכה מלשון המשכה, זוהי אותה נקודה – שיש למי להמשיך, ויש תפיסה של דבר שנמשך ממנו יתברך. אבל מצד תפיסת התכללות הנברא בו ית"ש, הארור שהוא נקודת שלילה – הוא בעצם שולל את מציאות הנברא, והוא 'למעלה' מנקודת הברוך. זהו הבעצם של גילוי מעמד הר סיני: שאף שבראשית התחיל בב' ולא בא' כפי שהוזכר מהירושלמי, שזהו מצד התפיסה שא' זהו א'רור, אבל במעמד הר סיני התגלתה אותה נקודה של הא'רור – מצד ההתדבקות, מצד התיקון, שזהו ארור ששולל את מציאות הנבראים וכולל אותם בו יתברך שמו. זהו בעצם החילוק המהותי בין המעשה בראשית למתן תורה.

א גם האומות באופן מסוים קבלו את התורה, אלא שלא היתה אצלן שלמות הקבלה. * עצמיות פנימיות התורה: להביא את המתדבקים בה למהלך של "אחת" דיבר אלקים, 'לשולל' את המתעסקים בה ולכלול אותם גופא בו ית"ש. * באחת "דיבר" – היתה השתקת מציאות הנבראים והתכללותם בו ית', שכולם קבלו שלילה עצמית ל"נפש חיה" שלהם. * החילוק בין כנס"י לאומות: שהמתן תורה הביא את ישראל לביטול גמור עד ש"פרחה נשמתן", משא"כ האומות שהן "יש' יותר רחוק, אצלן הביטול היה יותר מועט והתבטה רק בתחושה פנימית של מות מתקרב. "אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו": מתן תורה לכאורה נתחדש רק במהלך שנבחרו בני ישראל מן האומות, שהרי הקב"ה חזר על כל אומה ולשון לתת להם את התורה ולא קבלה

ענין הבנין. אבל עד כמה שאין בחינה של ב', אלא בחינה של א' שזוהי נקודה של דבקות – אז זוהי נקודה של התכללות, ואין מקום לנבראים. במעמד הר סיני התגלתה אותה הנקודה: 'לכלול' את הנבראים בו יתברך, קרע את כל הרקיעים והראה להם – ש'אין עוד מלבדו'. ישנה כאן נקודה של 'קללה' בבחינת ההתדבקות. כלומר, 'קללה' ענינה – לשלול את דבר, לבטל את הדבר, לא לתת לו קיום. אלא שיש – מה שמבטלים את הדבר, וזהו כביכול 'שבירה' של הדבר, אבל ישנה גם את הבחינה – שכלי חרס שבירתו זוהי מיתתו, 'שבירתו היא טהרתו' (כלים ב, א; זהו "ק רע"מ בהעלותך קנ"ג ע"א ופינחס רכ"ד ע"ב), ישנה כאן את נקודת ההתבטלות, נקודת החזרה ל'אין', וזוהי הבחינה של קללה ד'תיקון', קללה של התדבקות שמתגלית במעמד הר סיני!!!...

א "אחת – דבר אלקים, שתיים – זו שמעתי": מצד ה"שתיים זו שמעתי", שיש מהלך של בורא ונברא, מהלך של שניות – אז ישנה הוראת איסור לעבוד ע"ז. משא"כ מצד ה"אחת דיבר אלקים" [שלעולם כל ידיעה או הגדרה הינה רק מצד המקבל] – זהו גילוי של התקשרות הנברא לבחינת ה'אחת', ל"אין עוד מלבדו", וכוונת ה"לא יהיה לך": לתפוס מציאות בה אין מושג של "לך", זוהי עבודה לחיות בלי מציאות של 'אני', בהסיח הדעת מה'אני'. "אנכי ולא יהיה לך – מפי הגבורה שמענום" (מכות כד ע"א). ובאמת, "אחת – דבר אלקים, שתיים – זו שמעתי" (תהלים סב): ההתפרדות היתה מצד המקבלים – "שתיים זו שמעתי", אבל מצד ה"דיבר אלקים" – זהו "אחת" דיבר אלקים. וכמוכח, אע"פ שכתוב כאן "אחת דיבר אלקים", אין הכוונה מצדו יתברך, כי הרי מצדו לית מחשבה תפיסא ביה ולא עסקינו, אלא הכוונה היא, שיש כאן בחינה של עומק לפנים מעומק: שמצד השטחיות של המקבל נתפס הדבר – 'שתיים' זו שמעתי, אבל מצד עומק התקשרות המקבל – הוא יכול להתקשר לנקודה של 'אחת' דיבר אלקים. אמנם א"כ, אם זהו 'אחת' דיבר אלקים, כיצד מתפרשות 'שתי' הדברות של אנכי ולא יהיה לך? תשובה לדבר: "אנכי" – זו המציאות! "לא יהיה לך", כלומר – לא יהיה כזה דבר שנקרא 'לך', אין 'לך', אין מציאות של 'לך'! עד כמה שיש כאן "שתיים זו שמעתי" – אז כבר יש מהלך של בורא ונברא, וזה גופא השניים. וממילא הדברות נתפסות: שלא יהיה שניות של אלקות, שלא יהיה שניות של ע"ז – "לא יהיה לך אלהים אחרים על פני" שזהו שורש איסור הע"ז. אבל עד כמה שהאנכי ולא יהיה לך הם בתפיסה של "אחת דיבר אלקים" – אז אין בחינה של שני, וממילא לא צריך לשלול נקודה שניה, כי אין שני, יש רק 'אחת'. ומה הכוונה "לא יהיה לך"? "לא יהיה לך", כלומר – שאין מציאות רק "אין עוד מלבדו"! "לא יהיה לך" – אין מושג בעצם שנקרא 'לך'. אם יש שני – אז יש איסור לעבוד ע"ז, אבל אם אין שני – לא צריך את הדברה של "לא יהיה לך" כביכול. כל תפיסת דברת "לא יהיה לך" לאיסור ע"ז, זהו עד כמה שיש מציאות 'מבלעדיו' יתברך, אז נאמרה הדברה שיש איסור של ע"ז, ש"לא יהיה לך אלהים אחרים על פני". אבל בשורש של ה"אחת דיבר אלקים" – אין מציאות של ע"ז, כי זה 'אחת', ואף המציאות עצמה שיש 'לך' גם היא נשללת מצד ה'אחת' (ע' היטב בלבבי ח"ח פ"ו אות יא', ופי"ב אות ב-ג', ובהקדמה שם).

אות א' – יש' ואין' שבה

עד שבה אצל ישראל וקבלוה (ע"ז ב ע"ב). אבל כשמתבוננים בעומק מבינים: שעצם זה שהקב"ה חזר על האומות לתת להם את התורה – זהו כבר גילוי שהתורה כביכול יש לה שייכות לאומות. כי אילו היא היתה נשללת לגמרי מהן – לא היה מהלך שישאלו אותן ושהן יענו, אלא עצם השאלה ועצם הנידון – זהו כבר סוג מסוים של קבלת התורה גם כלפי האומות, אלא שאין כאן את שלמות הקבלה!

ועומק הדברים. אף שהאומות לא קבלו את התורה בצורה של מתן תורה, אבל בודאי שקדמה לכך קבלה של ז' מצוות – שבע מצוות בני נח [ואף שכתוב "ראה ויתר גוים" (חבקוק ג, ו), מ"מ יש בהם גם בחינת 'קבלה' וגם בחינת "עמד והתירן" (ע"ז שם)]. אלא שצריכים להבין את עומק פנימיות החילוק בין השבע מצוות בני נח לתרי"ג מצוות המצויות ביד הכנסת ישראל.

בעצם, כפי שבורר עד השתא, המהלך של התורה בעומק, הוא לא רק מהלך – לתת 'קיום' לנבראים, אלא זהו מהלך – 'לכלול' את הנבראים בו יתברך. כך נתנה התורה בצורתה האמיתית: ש"אנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענום", ושורש הגילוי היה – "אחת" דיבר אלקים. ובעומק, כיון שזהו שורש הגילוי, א"כ זוהי הנקודה הפנימית שמנהגת את התורה, והיא מנהגת את התורה להביא את כל המתדבקים בה למהלך של "אחת" דיבר אלקים, כלומר – 'לשלו' את המתעסקים בה, ולכלול אותם גופא בו יתברך שמו, "לאשתאבא בגופא דמלכא" כפי שכתוב בזה"ק (ויחי ר"ז ע"ב). זהו הבעצם שמתגלה במעמד הר סיני: שהעצמות הפנימיות של התורה מושכת גוררת ומובילה את הנבראים לתפיסה של – "אחת" דיבר אלקים!!

והנה אנו רואים כפי שכתוב בחז"ל (זבחים קטז ע"א), שבמתן תורה כל העמים "נתקבצו אצל בלעם ואמרו לו: מה קול ההמון אשר שמענו, שמא מבול בא לעולם?" וכו'. והנה, אילו לא היה מהלך שלמתן תורה בעצמו תהיה איזו נגיעה באומות, הן הרי לא היו יודעות כלל מהמתן תורה! אלא, עצם כך שכל האומות 'שמעו' את המתן תורה, רעשו געשו כפי שאומרים חז"ל, נבהלו, הרי שהמתן תורה נגע בהן בנקודה הפנימית, וזה מה שהוביל אותן לנקודה של התבהלות. נקודת הבהלה שהיתה בהן בעומק, היא אותה נקודה שגם להן בעומק היה את הרשימו מבחינת ה"אחת דיבר אלקים" ש'שוללת' את מציאות הנברא, אלא מכיון שהיתה חסרה להן התבטלות – לכך נבהלו.

בכנסת ישראל – זה התגלה בצורה ש"פרחה נשמתן" (שבת פח ע"ב), כלומר שלהם היה ביטול מציאות בפועל. מה שאין כן באומות שהן 'יש' יותר רחוק – לא התגלה הביטול בצורה מוחלטת של "פרחה נשמתן", אלא סוף כל סוף היה כאן איזשהו ביטול: שמציאותן חשה ש'יעומדת' להתבטל. כדוגמת אדם הפחד מן המות מחמת שהוא תופס את המות כביטול, כך באותה בחינה היה פחד מהמעמד הר סיני לכל האומות כולן: כי מעמד הר סיני גילה את ה"אין עוד מלבדו", הוא גילה את ה"אחת דיבר אלקים", הוא שלל את המציאות שלהן!

וכפי שאומרים חז"ל (שמו"ר כט, ט): ש"הקב"ה הדמים כל העולם והשתיק העליונים והתחתונים... כדי שידעו הבריות שאין חוץ ממנו", הרי שכל הבריאה היתה בבחינה של דממה. ואף שכתוב – אחת "דיבר" אלקים, והרי שהיה כאן מהלך של דיבור! אמנם הדיבור הזה – זוהי 'השתקת' מציאות הנבראים והתכללותם בקב"ה

(ע' בא תשס"ו § ח'). וביאור הדבר. לשון הכתוב: "ויהי האדם לנפש חיה – לרוח ממללא" (בראשית ב, ז ובתרגום). ובעצם, יש דומם צומח חי ומדבר, וכל דבר הרי מתחלק לארבעה, א"כ יש 'מדבר' שבדומם, 'מדבר' שבצומח, 'מדבר' שבחי, ו'מדבר' שבמדבר. וכשכתוב כאן "ויהי האדם לנפש חיה" – הרי א"כ שיש בחינה של 'אדם' בדומם, ויש בחינה של 'אדם' בצומח, ויש בחינה של 'אדם' בחי, ויש 'אדם' דאדם.

וכאשר במעמד הר סיני נתגלה מהלך שכל הנבראים נשתתקו, בעצם היתה כאן שלילת ה'אדם' שנמצא בכל כח וכח שבנבראים. כלומר השתיקה היתה באותה בחינת ה'מדבר' שנמצא בכל נברא ונברא, לא רק באדם הפרטי, אלא בכל נברא ונברא בפרטיות של הבחינת 'אדם', בבחינת ה'מדבר' שבו. במתן תורה כל הנבראים כולם קבלו שלילה עצמית ל'עצם החיות' שלהם, ל'נפש חיה' שלהם, וזוהי גופא השתיקה שהם שתקו.

נמצא, שהתורה בעצם מאירה בתוקפה – בכנסת ישראל, להוביל אותם למהלך של שלילה, למהלך של 'אין', של "אחת" דיבר אלקים. וביותר מרחק, כלומר בביטול יותר מועט – זה מאיר אצל כל האומות כולן.

ולכן נכתבה התורה "באר היטב – בשבעים לשון" (כי תבוא כז, ח וברש"י), כלומר – כדי לשלול גם את קיום מציאות האומות, אלא שהביטול שלהן הוא הרבה יותר רחוק מלהתבטל לגמרי. נמצא, שהשבע מצוות בני נח בעצם – שורשן בתורה!

T רק מצד הלאחר החטא, שבנפש נדבקה זוהמא, אחיזה של 'יש', והיה צורך לבטל אחיזה זו שבנפש, ולהחזירה ל'אין', אז – התחדש המהלך דמתן תורה שבה נבדלו ישראל מהאומות. * אע"פ שתוקף הארת ה'אין' דמ"ת מאירה בעיקר אצל ישראל, ישראל 'ערבים' גם לאומות בשבע מצוות ב"נ, ור"ל: ערבים לגלות את ה'אין' שגם באומות.

ישנו יסוד, מחודש מאד, אמנם מובא בשם הבעל שם הקדוש: שכשם שבכנסת ישראל ישנה מציאות של ערבות, כך – גם ישראל ערבים לאומות לשבע מצוות בני נח, מדין ערבות! נבאר בעז"ה את עומק הדברים.

אילו מציאות השבע מצוות בני נח היתה מנותקת מתורת ישראל, הרי שאז כביכול היתה חסרה מהן הארת ה'שלילה', ולא היתה בהן אלא הארת ה"בראשית".

רש"י בתחילת הפרשה (א, א) מביא: "אמר רבי יצחק לא היה צריך להתחיל התורה אלא מ'החדש הזה לכם' (בא יב, ב) שהיא מצוה ראשונה שנצטוו ישראל, ומה טעם פתח ב'בראשית'?" – משום 'כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים' וגו'.

וביאור דבריו: שמצד בחינת ה"בראשית", ה'בחכמתא', גם לאומות יש אחיזה, וא"כ מצד כך לא היתה צריכה התורה להתחיל אלא מ'החדש הזה לכם'. איפה א"כ ב'בראשית' מתגלה אותה נקודה ש'שוללת' את כח האומות? וע"ז עונה רש"י: "כח מעשיו הגיד לעמו".

אמנם נשאלת השאלה: מתי התחדש הרי המושג 'עמו' –? רק במעמד הר סיני שאז בחר בהם הקב"ה בגילוי, ואילו עד אז – עדיין לא היה את הגילוי. אלא ע"כ, משום שאף שהתורה עכשיו מתחילה מ'בראשית', אבל היא מתחילה מ'בראשית' רק ביחס ל"אנכי ה'

אות א' – י'ש' ו'אין' שבה

אותה נקודה: שכאשר 'מעריבים' שתי נפשות, בעצם זה מביא את כל אחת מהן ל'אין' ושולל אותה. זוהי תפיסת הערבות שבתוך הכנסת ישראל.

אבל כפי שהזכרנו בשם הבעש"ט שישינה ערבות של הכנסת ישראל גם לשבע מצוות בני נח, ובעומק, עצם הערבות – זוהי אותה כתישה של הישראל והאומות בבת אחת, ואותה כתישה – היא אותה נקודה שמולידה את ה'אין' שבאומות ולא רק את ה'אין' שבישראל. וזהו הבעצם של עומק סוד גלות.

U ענין הגירות: שלילת המציאות הקודמת, בסוד גילוי ה'אין'. * לא גלו ישראל לבין האומות אלא כדי שיתווספו עליהם "גרים", עומק הדבר: להפוך את מציאות האומות ל'גרים', ל'אין'. * יעקב – תופס את המציאות כ'אין' [לכך מצדו אין מהלך של גלות, כי הכל כבר 'אין']. משא"כ רחל – תופסת שיש 'יש' שצריך לשוללו. שזוהי עבודת המלכות: "עיקרו של בית" – לעקור ולשולל את הבחינת 'בית', את ה'יש', ולכך מצדה יש מהלך של גלות – כדי להביא גם את האומות ל'אין'.

סוד ענין הגלות של אומה בין שבעים זאבים, בפשטות זהו כפי שמבואר בגמ' פסחים (פז ע"ב): "ש"לא הגלה הקדוש ברוך הוא את ישראל לבין האומות אלא כדי שיתווספו עליהם גרים". אבל בעומק.

גר, זוהי אותה נקודה: שאת כל מה שהיה לו – הוא עזב, הוא הפך אותו ל'אין'. ישנה כאן הולדה חדשה, שלילה של כל העבר. בעצם, גירות – זוהי שלילה של כל המציאות שקדמה. ולכן עיקר דיני גירות [מילה וטבילה] נלמדים ממעמד הר סיני כמבואר בסוגיא ביבמות (מו ע"א-ב), כי המעמד הר סיני הוא גילוי ה'אין'. וכן כל גירות בפרטיות בעצם, זהו לקחת את כל החיים הקודמים – ולשולל אותם, זהו סוד גילוי ה'אין'.

ועומק המבואר בגמ' שסיבת גלות הכנסי" בין האומות זהו להביא את הגרים: אין זהו רק כפשוטו – להוציא משם גרים, אלא בעומק – זהו להפוך את כל מציאות האומות לגרים, להפוך אותן מ'יש' ל'אין', לגלות את הבחינת 'גירות' שבאומות.

"עם לבן גרתי" (וישלח לב, ה), כלומר – יעקב בא לגלות את ה'לבן', שה'לבן' עצמו יהיה בבחינת של 'גר'. לא שרק 'יעקב' היה בבחינת של גר, שהפך את עצמו מ'יש' ל'אין', אלא 'עם לבן' גרתי, את ה'לבן' עצמו, 'עם', יחד אתו – הוא גילה אותו בבחינת של 'גירות', בבחינת של להפוך אותו ל'אין' ('ע'ע' וישלח אות א').

זוהי הבחינה האמורה ביעקב כאשר השיג לבן, שיעקב אמר ללבן: "כי מששת את כל כלי מה מצאת" (ויצא לא, לז), הרי שלבן חיפש איזו נקודת 'יש' שיעקב לקח – ולא מצא!

ועומק הדברים: 'לבן' – הוא היה בתפיסת אותה נקודת האחיזה של ה'יש' שיעקב בא לשלול אותה. וכאשר יעקב יוצא משם – הוא מראה ללבן ששום דבר הוא לא לקח, ובעומק הכוונה: שהוא בא לגלות שכל מה שנמצא אצל לבן זהו 'אין' ואין מה לקחת משם. עצם זה שהוא לא לקח שום דבר, זהו מאותה בחינה: שעד כמה שזוהו 'יש' – אז יש מה לקחת, משא"כ 'אין' – אי אפשר לקחת, ועד כמה שהוא לא לקח – א"כ בהכרח שזוהו 'אין'.

אולם רחל – היא גנבה את התרפים. ועצם גניבת התרפים, כביכול זוהי אותה נקודה שיש שמה 'משוהו' שצריך לקחת אותו, כלומר – עצם הגניבה, זהו אותו גילוי שהדבר הוא עדיין 'יש' ולא 'אין'. ולכן, רחל מתה בדרך, מצד הקללה שיעקב אמר. כלומר – ההולדה

אלקין" ו"לא יהיה לך": שעד כמה שמאיר האור של ה"אנכי", אז מתגלה ב"בראשית" ה"כח מעשיו" לשלול את חלק האומות. כלומר, אילו כביכול היתה שייכת מציאות שלא יהיה מתן תורה, אז גם מצד ה"בראשית" לא היה גילוי של הבדלה בין האומות לכנסת ישראל. עד כמה שיש חילוק בין הכנסת ישראל לאומות, שזוהי אותה נקודת גילוי שכח ה'אין' שבישראל מאיר יותר מכח ה'יש' שבהם, משא"כ אצל האומות שתוקף ההארה היא 'יש' ואילו ה'אין' הינו הכח המועט, כאשר זוהי התפיסה, שזוהו שהתחדש במהלך של מתן תורה – אז תופסים כבר את ה"בראשית" במהלך שבא להבדיל בין האומות לכנסת ישראל.

ובעומק. מצד התפיסה שבאדם הראשון עדיין לא היתה ההתחלקות וההתפרטות של הישראל והאומות, הרי שמצד כך "בראשית ברא אלקים" הוא לפני החטא, ואז אי אפשר לומר שתפיסת ה"בראשית" מצד עצמה היא גילוי להתחלקות בין הכנסת ישראל לאומות. אלא בהכרח שכל התולדה הזו הינה תולדה של "לאחר החטא", והיא תולדה של 'תיקון', שהופכת את ה'יש' ל'אין' מצד המעמד הר סיני. כלומר, ישנם כאן שלשה מבטים: מצד המבט התחתון – אז ה"בראשית" הוא 'יש', 'בחכמתא' הוא 'יש'. מצד המבט היותר עליון – ה"בראשית" בא לגלות את החילוק בין האומות לכנסת ישראל, שהאומות אחוזות ב'יש' והישראל נכללים ב'אין'. ומצד המבט היותר עליון – אז ה"בראשית" עוד הולך לפני חטא אדם הראשון וכולו 'אין', שזוהו אדם הראשון קודם החטא "ואדם אין" (בראשית ב, ה), שזוהו בבחינת היום הראשון של הבריאה שהכל בבחינה של 'אין' (ע' אמונה ותמימות מועדים – מס' 91 אות יג', ומס' 81 אות טו', יח'; לקמן חיי שרה אות ז').

מצד הלאחר החטא, שמשם התחדש המהלך דמתן תורה בשביל לתקן את החטא, שיהיה "פסקה זוהמתן" כדברי חז"ל (שבת קמו ע"א), כאן יש את ההתחלקות בין הישראל לאומות. ומצד תפיסת ואחיזת ההתחלקות הזו, גדר ההתחלקות הינו: שבישראל – מתגלה יותר ה'אין', ולכן זה נקרא "פסקה זוהמתן" כלומר שמתבטלת בהם תפיסת ה'יש' שמורגש בנפש הנברא, משא"כ אצל האומות – "לא פסקה זוהמתן", ואין הכוונה ש"לא פסקה זוהמתן" כלל, אלא שאצלן עומק ה'יש' נשאר בתוקפו והביטול היה מועט.

ולכן מעמד הר סיני כלל בקרבו את השבע מצוות בני נח: כי מכח התורה – אז הכנסת ישראל ערבים גם לאומות. ועומק הדבר – שה'אין' שמאיר בישראל, שזוהו כח התורה שמתגלה במעמד הר סיני, הוא גם משתקף ונותן עדיין הארה וזוי לאומות. וזהו גופא כח הערבות מה שישראל ערבים לאומות, כלומר – שהם ערבים לגלות את ה'אין' שבאומות!!

N ענין הערבות: לכתוש את כ"א מהצדדים ולהביאו למצב של 'אין'. * עומק סוד גלות ישראל בין האומות: להביא הן את ישראל והן את האומות ל'אין', שזוהי ערבות ישראל לאומות. כח הערבות התגלה היכן שהתגלה המהלך של ארור וברוך. טעם הדבר. כי בעצם, הערבות – זוהי אותה נקודה שהדבר מתערב בשביל 'לשלו' את השני: שהרי, שני דברים שנוגדים זה לזה, כאשר נפגשים זה בזה, הם מגיעים לשלילה. כדוגמת שני אבנים שלוקחים ושוחקים אותם אחד בשני – שהם נשללים. כל שני 'יש' שמתחברים – הם בעצם יוצרים שלילה. פעמיים 'יש' – בגימט' כת"ר, שזו בחינת ה'אין'. וזהו סוד הערבות. שסוד הערבות היא

אות א' – ייש' ואין' שבה

של הויכוח בין לבן ליעקב, שהוא אותו גילוי של 'אין', הוליד את מיתת רחל, כמבואר בפסוקים ובחז"ל. ומצד המהלך הזה, רחל נקברה בדרך, "רחל מבכה על בניה" (ירמיה לא, יד) כשהם הולכים בגלות.

וביאור הדבר. מהלכה של רחל היה – מהלך לתפוס את הדבר כ'יש' ולשלוט אותו. שזהו סוד הגלות. כי אילו באמת האומות היו נתפסות מתחילה כ'אין', אז לא היה מהלך של גלות כי לא היה צורך להפוך אותן ל'אין'. אלא עצם מהלך הגלות – זהו עד כמה שהאומות נתפסות כ'יש' וצריך לשלוט אותן.

וזהו גופא עבודת המלכות שנקראת "עיקרו של בית" (ע' בר"ר ויצא עא, ב) שזו בחינת רחל. "עיקרו של בית" כלומר: ה'בית' – זה ה'בראשית', זה 'בחכמתא'. כלומר – יש כאן בית, יש כאן חכמה, יש כאן מציאות, שהחכמה הרי היא 'יש', ואף ש"החכמה מ'אין' תמצא" (איוב כח, יב), אבל היא עצמה 'יש'. ו'עיקרו' של בית – זהו שלילת ועקירת אחיזת ה'יש'.

זהו העומק המהלך: להכליל את כל השבעים אומות, ולהביא אותן ממהלך של 'יש' למהלך של 'אין'!!!...

א "ועיני לאה רכות" – שהיתה בוכה עד שנשרו ריסי עיניה: לאה מצדה כבר שללה את כל אחיזת ה'יש', את כל תפיסת ההשערה שבמוחין, ולכך נזדווגה ליעקב. * משא"כ רחל שהיתה מצד כך ראויה לעשו, היינו – להתדבק בו [בסוד הגלויות] כדי לשוללו ולכלול בו יתברך [לגלות את ה'יש' ואין' שב'עשו', שהוא עיקרן של הגלויות].

בעצם, אהא דכתיב "ועיני לאה רכות" (ויצא כט, יז) מבארת הגמ' ביש נוחלין (ב"ב קכג ע"א): "מאי רכות?... שהיתה שומעת על פרשת דרכים בני אדם שהיו אומרים: שני בנים יש לה לרבקה, שתי בנות יש לו ללבן, גדולה לגדול וקטנה לקטן. והיתה יושבת על פרשת דרכים ומשאלת: גדול מה מעשיו? וכו', והיתה בוכה עד שנשרו ריסי עיניה".

הרי שלאה לא רצתה להזדווג לגדול, אלא ליעקב. וגם בפועל המהלך היה – שלאה לא רק שנזדווגה ליעקב אבינו, אלא שאפילו הקדימה את רחל. ורק לאחר מכן היה מהלך – שרחל נזדווגה אף היא ליעקב.

עומק הדברים. הרי מצד הכסדר, מצד מה שהיו אומרים "גדולה לגדול וקטנה לקטן": הרי שלכל אחד מגיעה אחת, ולא מגיעות שתיים לאחד. נמצא שכאשר כביכול לאה פעלה בדמעותיה שתזדווג ליעקב אבינו, אז מצד התפיסה הזו היתה צריכה להיות כאן בחינה של התחלקות שרחל תהיה לעשו! ואף שלבסוף נעשה המהלך ש'רחל ולא' התאחדו עם יעקב, אמנם מצד התפיסה השורשית שלכל אחד יש רק אחת, א"כ כאשר מחליפים את הזיווגים, אז המהלך הינו: שרחל – מגיעה לעשו, ולא – ליעקב.

וכאן בעצם מהלך סוד הגילוי האמיתי: 'עשו' שהוא בגימט' ייש' ואין' בבת אחת (ע' וישב אות י'), מצד אותו מהלך שכביכול נשתנה הזיווג של יעקב ורחל, ויש כאן כביכול בשורש מהלך שרחל מזדווגת עם עשו, כאן מתגלה המהלך שרחל היא שורש לגלויות, שעיקרן של הגלויות הוא עשו, ועיקר סוף הגלות "ועלו מושעים בהר ציון לשפט את הר עשו" (עובדיה א, כא).

כלומר, היה צריך להיות מהלך בעומק שרחל כביכול תהיה לה איזו נקודת התדבקות עם עשו, ולא נקודת התדבקות של 'יש',

אלא – אותה נקודת התדבקות של 'שלילה', לשלול את המציאות של עשו, "ועלו מושעים בהר ציון לשפט את הר עשו". זוהי אותה נקודת תפיסה, שמצד האחרית ש"רחל מבכה על בניה", "כי יש שכר לפעולתך... ושבו בנים לגבולם" (ירמיהו לא, יד-טז), אז בעצם צריך להיות מהלך – של שלילת הנבראים, שלילת הכנסת ישראל, ושלילת הדבר הנתפס ביותר כ'יש' שהן האומות, ולכלול את כולם בו יתברך. ומצד זה – יש כביכול זיווג בין רחל לעשו (ע' משפטים תשס"ו § ב').

לשון הגמ': "עד שנשרו ריסי עיניה" של לאה, מרוב דמעות. העיניים – זוהי נקודת הראיה, וריסי העיניים שהן שערות העיניים – זוהי בחינת האחיזה, שעדיין יש שערה מלשון השערה (ע' שופטים תשס"ה אות' ג-ד), שעוד המוחין נתפסים. וכאשר נאמר כאן בלאה ש"היתה בוכה עד שנשרו ריסי עיניה" – בעצם במהלך הזה של הדמעות לאה הביאה את הכל לנקודת ביטול גמור, מצד התפיסה שרחל יכולה להזדווג כביכול עם עשו ולשלוט את מציאות ה'יש'.

זוהי האחיזה הפנימית של תיקון הנבראים: להביא אותם ממהלך של תפיסה ואחיזה של 'יש', ולשלוט ולכלול אותם בו יתברך שמו.

א עבודת אדה"ר: להביא את כל חלקי נשמתו למדרגת 'אין'. * אחר החטא שנבדלו חלקי נשמתו בין ישראל לאומות, התחדשו שני אופנים בעבודה: אופן – של התכללות נשמות הכנס"י, ואופן – של התכללות נשמות האומות.

נמצא בעצם, שבאדם הראשון קודם החטא היו נכללות נשמות ישראל ונשמות האומות (ע' אדיר במרום עמו' תסט-תעא'), והיתה לו האפשרות לדבוק ב'אין' ולא לדבוק ב'יש'. ואע"פ שהוא בחר לדבוק ב'יש', אולם המהלך הפנימי לא השתנה, וצריך איפא להחזיר את ה'יש' ל'אין'. אלא שצורת ההחזרה מ'יש' ל'אין' עכשיו קבלה שתי פנים: פן שקוראים לו – כנסת ישראל, ופן שקוראים לו – שבעים אומות.

הנשמות כשהיו כלולות באדם הראשון, ונכללות היו נשמות הכנס"י ונשמות האומות, היה צריך להביא את כל חלקי נשמתו של אדם הראשון מ'יש' ל'אין', ובדקות יותר גם את הממוצע של ה'מיש' לאין' ל'אין'. אדם הראשון כאשר דבק ב'יש', עכשיו יש מהלך חדש של 'שתי פנים' איך מביאים את הנשמות מ'יש' ל'אין': יש את הפן איך שהכנס"י מגיעה מ'יש' ל'אין', ויש את הפן איך שהאומות מגיעות מ'יש' ל'אין'.

ושורש ההארה מ'יש' ל'אין' בעצם, הינו מצד ההארה של מעמד הר סיני ש"פסקה זוהמתן", ועתה, היא מאירה בין בכנס"י ובין בשבעים לשון לכל האומות, והכל מונהג מהמאור שבתורה (ע' בלבבי ח"ט פ"א § ה'; פ"ד § ח'; פ"ה § ד'; פ"ח § א'; פ"י § ו'; פ"י"א § י'), להוליך את האור שבתורה ולכלול אותו במאור, לכלול את ה'יש' ב'אין'. אלא שבין צורת התכללות הכנס"י לצורת התכללות האומות – ישנה נקודה של התחלקות.

ב שתי תפיסות לארץ ישראל: מחד מצד אחיזת הכנס"י בה – שמצד כך "לא טפת ארעא ד'ישראל במבולא" משום שכבר האיר בה אור ה'אין', מאידך מצד השבעה אומות – שהן מציאות 'יש'

אות א' – יש' ואין' שבה

שצריך לכלול אותה ב'אין', ומצד כך נצרך מבול כדי לשלול את מציאותן. * כל הנבראים נקראים "בני נח": ע"ש אור ה'אין' שהאיר בכל הבריאה – שאין 'נייחא' ומנוחה אלא מצד התבטלות ה'אין'. כאן ישנה נקודה עמוקה. בעצם כמבואר בפרשת נח, השבע מצוות נקראות – 'שבע מצוות בני נח', כל הנבראים נקראים – על שם נח כפי שמביא רש"י כי כולם יצאו ממנו (ע' רש"י ה, כח). והנה לכאורה, הרי מבואר בחז"ל (בר"ר לג, ו) "דלא טפת ארעא דישראל במבולא", שבארץ ישראל לא ירד מבול. ואם לא ירד מבול בארץ ישראל, א"כ לכאורה נשארו שמה אנשים, ונמצא שלא כל התולדות המה בני נח: כי מהמבול נשארו אמנם רק נח, שלשת בניו, ואשתו ונשותיהם, אבל בארץ ישראל לכאורה היו עוד הרבה אנשים. ונמצא שמצד הרוב שבדבר, מציאות הנבראים צריכה להמשיך מארץ ישראל ולא מנח?!

לגבי אופן התלבשות הדבר בגשמיות – יעו' ברמב"ן (נח ה, יא), אבל נתייחס עתה לגבי שורש הדבר לברר מהו עומק הענין שבארץ ישראל לא ירד מבול.

הכתוב אומר: "ארץ אשר... עיני ה' אלקיך בה" (עקב יא, יב), ארץ ישראל היא אותה ארץ ששייכת לכנס"י ולא שייכת לאומות, ואם נשאל שהרי רואים שלפני הגעת הכנס"י לשם ששהו בה השבעה אומות? תשובה לדבר: לארץ הזו ישנן שתי תפיסות, יש בה תפיסה – מצד בחינת השבע מצוות בני נח, השבעה אומות, ויש בה תפיסה – מצד מה שהכנס"י באה ונכנסת לתוכה.

ולפי זה, עומק הדבר שבארץ ישראל לא ירד מבול ענינו: שמצד השורש העליון של ה'אין' שזו הכנס"י – לא צריך מבול!! וטעם הדבר: כי הרי כל ענין המבול – זהו כדי להביא את הנבראים מ'יש' ל'אין', ועד כמה שארץ ישראל היא בבחינת ה'אין' (ע' מסעי תש"ה אות ה'), ארץ הצבי כפי שאומרים חז"ל (גיטין נז ע"א) שנמתחת (יע"ע מסעי שם אות ז-יב) הרי שאין בה תפיסה של 'יש' – וא"כ אין צורך שירד שמה מבול, כי מצד עצמיותה היא כבר 'אין'. משא"כ עד כמה שיש בה תפיסה שיש בה אחיזה לשבעה אומות – אז בודאי שצריך שירד שמה מבול, כי צריך לשלול את השבעה האומות!

לפי"ז, מבואר הדבר שכולם נקראים תולדותיו של "נח". כי "נח", זהו – מלשון נייחא, מלשון ביטול, מלשון 'אין'. והשורש שנקרא "נח", שאין מנוחה אלא מצד התבטלות ה'אין', ש'אני' נהפך ל'אין' (ע"ע בלבבי ח"ח פי"ב אות ד, ט), הינו גופא אותה הבחינה שנקראת "ארץ ישראל!!"

והיינו מצד ההבחנה ש'ארץ ישראל לא ירד בה מבול', כלומר – שעצמיות הארת המבול האירה בה עוד 'קודם' שירד המבול בבפועל, שלכך לא היה צורך בהתלבשות העשייה של המבול. שמאחר וכל דבר צריך אור וכלי, ואם כבר יש כלי בארץ ישראל לאור ה'אין', ממילא אין צורך שזה יהיה בהתלבשות של מבול! המציאות היתה: שהארת ה'אין' האירה בכל מקום, שזוהי מציאות של "נח", מציאות של נייחא.

והשבעה אומות, הן אותה נקודה – שצריך לכלול את מציאות ה'יש' ב'אין'. וזוהי גופא מציאות המבול – לשלול את הדבר, להפוך אותו מ'יש' ל'אין', וזוהי המציאות שתופסת את כל הנבראים כולם ושוללת אותם!

"כי אתך ראיתי צדיק לפני" (נח ז, א).

לכאורה הרי למעשה, במבול לא רק נח ניצל, אלא גם אשתו בניו

ונשותיהם, ואם רק נח היה צדיק אז כיצד הם ניצלו? עומק הדברים. מהי אותה נקודה באמת שהקב"ה מצא רק צדיק אחד בדור?

צדיק 'אחד' בדור – זוהי אותה נקודה שאין כאן מציאות של 'יש' אלא רק 'אין'. כי מצד ה'יש' – אז יש בחינה של שניים, בראשית – ב', בחכמתא, יש כאן שתיים, משא"כ מצד ה'אין'.

מה שכתוב א"כ שהקב"ה מצא רק את נח, כלומר: ש'נח' היה כלי לאותה נקודה שמאירה בה ה'אין', מאירה בה האחדות הפשוטה שאין שניים, וכל מי שהאירה בו אותה ההארה ניצל, אבל עצמיות ההארה היתה – שהקב"ה מצא רק 'אחד' שמאירה בו הנקודה, כלומר הוא מצא שמאירה בו הנקודה של 'האחדות הפשוטה' בלי ההרכבה, שבעצם זהו גופא אור המבול, וממילא כלפיו לא שלט המבול!

באותה המידה שלא ירד ב'ארץ ישראל' מבול, כך גם על 'נח' לא ירד מבול. כי כאשר תפיסת הנפש היא בבחינה של ה'אין' – אז אין צורך לשלול אותה והכלי של ה'אין' לא מבטל אצלה כלום, כי הוא בא לבטל 'יש' ולא בא לבטל 'אין'.

נמצא שההארה העצמית של נח היא – זה גופא שהאיר בו המבול 'קודם' שבא המבול, שהאירה בו אותה נקודת ה'אין'. וזו גם הבחינה שנאמרה בו לאחר המבול – 'ויתגל בתוך אהל' (נח ט, כא): שמצד השבירה – תופסים את זה כחטא, אבל מצד התיקון – פשיטת המלבושים היא בעצם החזרה לאותה נקודה של 'קודם' החטא.

א תיקון המעשה בראשית [שזו תפיסת ה'יש'] – שורשו במתן תורה [שזוהי שלילת ה'יש' ע"י ה'אין'], וסוף התיקון בשלמות – בכניסה לארץ ישראל [מצד הבחינה שלא ירד בה מבול] בה מאיר ה'אין' כמות שהוא, שזוהי ההתדבקות הגמורה ב"אין עוד מלבדו", גילוי שער הנו"ן, רוחו של משיח.

שורש תיקון המעשה בראשית – זהו המתן תורה בו "פסקה זוהמתן". אבל, אין זו עדיין השלמות, כפי שמבואר שאילו לא חטאו בחטא העגל אז היו מגיעים לשלמות בכניסתם לארץ ישראל. הרי בשלמות הכל – זוהי בעצם התפיסה שנקראת 'ארץ ישראל', וכפי שבורר שזוהי אותה הנקודה שלא שלט בה המבול, אותה נקודת ה'אין'.

"בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ. והארץ היתה תהו ובהו וחשך על פני תהום ורוח אלקים מרחפת על פני המים" – זה רוחו של משיח" (בר"ר ב, ד).

בעצם, כל הפסוקים הללו מורים על אותה נקודת 'אין'. שהרי כפשוטו: "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ, והארץ היתה תהו ובהו וחשך על פני תהום ורוח אלקים מרחפת על פני המים", ולא מוזכר בפסוקים מתי נבראו הדברים: מתי נברא ה'תהו'? מתי ה'בהו'? מתי ה'חשך'? מתי נברא ה'רוח אלקים מרחפת על פני המים'? – כל אלו לא הוזכרו.

אלא ביאור עומק הדבר: זוהי אותה בחינה של שער הנו"ן, שעליו כתב הרמב"ן (בהקדמה לתורה) שהוא בבחינה של 'לא נברא', וזה בעצם ה'רוח אלקים מרחפת על פני המים' שזו רוחו של משיח שהיא בחינה של 'לא נברא'. ובאמת לא מוזכר בפסוק שהדברים הללו נבראו, כי עצמיותם היא בבחינה של 'לא נברא' ולא בבחינה של 'נברא'.

אות א' – ישי' ואין' שבה

אחיזה של ישי', והיה צורך לבטל אחיזה זו שבנפש, ולהחזירה ל'אין', אז – התחדש המהלך דמתן תורה שבה נבדלו ישראל מהאומות. * אע"פ שתוקף הארת ה'אין' דמ"ת מאירה בעיקר אצל ישראל, ישראל 'ערבים' גם לאומות בשבע מצוות ב"נ, ור"ל: ערבים לגלות את ה'אין' שגם באומות. * (ח) ענין הערבות: לכתוש את כ"א מהצדדים ולהביאו למצב של 'אין'. * עומק סוד גלות ישראל בין האומות: להביא הן את ישראל והן את האומות ל'אין', שזוהי ערבות ישראל לאומות. * (ט) ענין הגירות: שלילת המציאות הקודמת, בסוד גילוי ה'אין'. * לא גלו ישראל לבין האומות אלא כדי שיתווספו עליהם "גרים", עומק הדבר: להפוך את מציאות האומות ל'גרים', ל'אין'. * יעקב – תופס את המציאות כ'אין' [לכך מצדו אין מהלך של גלות, כי הכל כבר 'אין']. משא"כ רחל – תופסת שיש ישי' שצריך לשוללו. שזוהי עבודת המלכות: "עיקרו של בית" – לעקור ולשולל את הבחינת 'בית', את הישי', ולכך מצדה יש מהלך של גלות – כדי להביא גם את האומות ל'אין'. * (י) "ועיני לאה רכות" – שהיתה בוכה עד שנשרו ריסי עיניה: לאה מצדה כבר שללה את כל אחיזת הישי', את כל תפיסת ההשערה שבמוחין, ולכך נזדווגה ליעקב. * משא"כ רחל שהיתה מצד כך ראויה לעשו, היינו – להתדבק בו [בסוד הגלויות] כדי לשוללו ולכלול בו יתברך [לגלות את הישי' ואין' שבעשו', שהוא עיקרן של הגלויות]. * (יא) עבודת אדה"ר: להביא את כל חלקי נשמתו למדרגת 'אין'. * אחר החטא שנבדלו חלקי נשמתו בין ישראל לאומות, התחדשו שני אופנים בעבודה: אופן – של התכללות נשמות הכנס"י, ואופן – של התכללות נשמות האומות. * (יב) שתי תפיסות לארץ ישראל: מחד מצד אחיזת הכנס"י בה – שמצד כך "לא טפת ארעא דישראל במבולא" משום שכבר האיר בה אור ה'אין', מאידך מצד השבעה אומות – שהן מציאות ישי' שצריך לכלול אותה ב'אין', ומצד כך נצרך מבול כדי לשלול את מציאותן. * כל הנבראים נקראים "בני נח": ע"ש אור ה'אין' שהאיר בכל הבריאה – שאין 'ניחא' ומנוחה אלא מצד התבטלות ה'אני'. * (יג) תיקון המעשה בראשית [שזו תפיסת הישי'] – שורשו במתן תורה [שזוהי שלילת הישי' ע"י ה'אין'], וסוף התיקון בשלמות – בכניסה לארץ ישראל [מצד הבחינה שלא ירד בה מבול] בה מאיר ה'אין' כמות שהוא, שזוהי ההתדבקות הגמורה ב"אין עוד מלבדו", גילוי שער הנו"ן, רוחו של משיח.

הערה:

סימון "ע" בלבבי ח"ט פ"א § א-ג", פירושו: לעיין בספר בלבבי משכן אבנה חלק ט', קטעים א' עד ג' (כאשר מיספור הקטעים הינו ע"פ הכותרות משנה).

סימון "ע" בראשית תשס"ו § א, ג", פירושו: לעיין בספר בלבבי משכן אבנה עה"ת שנת תשס"ו, פרשת בראשית, קטעים א' וג' (מיספור הקטעים כנ"ל).

סימון "ע" בראשית אות א-ג', ה", פירושו: לעיין בספר בלבבי משכן אבנה עה"ת בכרך הנוכחי, פרשת בראשית, אותיות א' עד ג' ואות ה'. ■ בשנת תשס"ה מסר הרב סידרת שיעורים שמתמקד הרב על נושא מסוים בפרשה. שיעור זה מופיע בפעם הראשונה בצורה מודפסת.

שלמות הדבר – היא בכניסה לארץ ישראל, שזוהי העצמיות שלא ירד מבול, זוהי אותה עצמיות של גילוי להתחבר לנקודה של 'לא נברא'.

סוף דבר א"כ, שכח ה"בראשית": מצד החיצוניות – זוהי תפיסת הישי', מצד גילוי מתן תורה – זהו כיצד הישי' נשלל ע"י ה'אין', וסוף המהלך – זוהי ההתדבקות הגמורה ב"אין עוד מלבדו" שכבר לא צריך לשלול כלום, שזוהי סוד 'ארץ ישראל לא ירד בה מבול'. ה'ירד מבול' – זהו עדיין המהלך האמצעי שיש 'יש' שצריך לשלול אותו ל'אין'. משא"כ ארץ ישראל 'ירד' בה מבול כלומר – שה'אין' מאיר בה כמות שהוא, והוא כבר לא צריך לשלול בה שום דבר.

כאשר נזכה בעזר ה', נחזור בחזרה לארץ ישראל, להכליל ב'אין', להתדבק בו יתברך, ולחיות בהכרה חושית ש"אין עוד מלבדו"...

"תוכן ותמצית הענינים" (א) התורה מתחילה באות

ב' – ב'ראשית, שזוהו לשון ב'רכה, ששורש התורה שהתגלה בבריאת העולם, זהו שורש של 'המשכה' לתת 'קיום' לנבראים. * אמנם מעמד הר סיני מתחיל באות א' – א'נכי ה', שזוהו לשון א'רור, לשון של קללה, והדבר צ"ב. * (ב) מצד ה"זה לעמת זה עשה האלקים" בהסתכלות דאחדות, בכל דבר יש בו הסתכלות הן מחד – מצד השבירה, והן מאידך – מצד התיקון והדבקות בקב"ה, באופן שאין כאן אלא דבר 'אחד' עם 'שתי' הסתכלויות עליו. * כן בענין ה'קללה', יש 'קללה דתיקון' ויש 'קללה דשבירה', והא'רור דמעמד הר סיני הינו בבחינת 'קללה דתיקון'. * (ג) באמת, מעשה בראשית זהו גילוי של ה'בחכמתא' [והכוונה לחכמה של תורה], אלא – שזוהו בסוד הישי', שיש כאן בנין והמשכה, משא"כ מעמד הר סיני – הינו 'למעלה' מהחכמה, קרע את כל הרקיעים והראה להם ש'אין עוד מלבדו', זהו גילוי ששולל את הנבראים ע"י התכללותם בו יתברך, שזוהי בחינת הקללה [שענינה ביטול דבר] ד'תיקון'. * (ד) "אחת – דבר אלקים שתיים – זו שמעתי": מצד ה"שתיים זו שמעתי", שיש מהלך של בורא ונברא, מהלך של שניות – אז ישנה הוראת איסור לעבוד ע"ז. משא"כ מצד ה"אחת דיבר אלקים" [שלעולם כל ידיעה או הגדרה הינה רק מצד המקבל] – זהו גילוי של התקשרות הנברא לבחינת ה'אחת', ל"אין עוד מלבדו", וכוונת ה"לא יהיה לך": לתפוס מציאות בה אין מושג של "לך", זוהי עבודה לחיות בלי מציאות של 'אני', בהסיח הדעת מה'אני'. * (ה) בעומק, ה'ברוך' למטה מה'ארור': כי הברוך – זוהי נקודת ההברכה וההמשכה לזולת. משא"כ הארור – זוהי שלילת מציאות הנברא והתכללותו בו יתברך. * זהו החילוק המהותי בין מעשה בראשית למעמד הר סיני. * (ו) גם האומות באופן מסוים קבלו את התורה, אלא שלא היתה אצלן שלמות הקבלה. * עצמיות פנימיות התורה: להביא את המתדבקים בה למהלך של "אחת" דיבר אלקים, 'לשולל' את המתעסקים בה ולכלול אותם גופא בו ית"ש. * באחת "דיבר" – היתה השתקת מציאות הנבראים והתכללותם בו ית", שכולם קבלו שלילה עצמית ל"נפש חיה" שלהם. * החילוק בין כנס"י לאומות: שהמתן תורה הביא את ישראל לביטול גמור עד ש"פרחה נשמתו", משא"כ האומות שהן 'יש' יותר רחוק, אצלן הביטול היה יותר מועט והתבטה רק בתחושה פנימית של מות מתקרב. * (ז) רק מצד הלאחר החטא, שבנפש נדבקה זוהמא,

כתיב (שמואל, א, כא, ח) דאג האדמי אביר הרעים אשר לשאול. וביאור "אביר" שנאמר ביחס לדואג, אמרו (תנחומא, שופטים, א) אין אביר אלא אב"ד, שנאמר אביר הרועים. וכן אמרו (שוחר טוב, תהלים, ג, ד) דואג היה א"ב ב"ד, שנאמר אביר הרעים אשר לשאול. וכן הוא בחז"ל בעוד מקומות, וברש"י על אתר. וזהו אביר, אב-יב.

אולם פשוטו של הגדרת אביר הרעים, פירש הרד"ק שם וז"ל, גדול רועי המקנה אשר לשאול וממונה עליהם. ועיין ר' חיים פלטיאל (ויחי, מט, כד) וז"ל, וע"ש שהשוורים נקראו אבירים, כדכתיב אבירי בשן כתרונ, נקרא הרועה אביר. ועיין אברבנאל שם, שהיה אביר וגדול האנשים הממונים על העם, והם נקראים רועים, לא רועי צאן ובקר, כי אם רועי העם. ועיין פנים יפות (ויחי, מט, כב) אביר הרעים, דקאי על גדול שבתלמידים משיבת שאול. ועיין הכתב והקבלה (שם) שיש כמה בחינות באביר, לשון עוצם וחוזק, ולשון ברירה - המבורר והמובחר. וכן על משקל גביר, או משקל נזיר, או בחיר, וכן לשון איבר, עיי"ש.

והבן שיש ב' מהויות של אביר, כמ"ש הרבינו בחיי (תזריע, יג, ב) וז"ל, וצריך שתתעורר, כי לא מצינו מלת "אביר" בהקב"ה בדגש כי אם ברפה, והכוונה מדת רחמים. וזהו מידי אביר יעקב, נדר לאביר יעקב, ובתפלת עננו "אביר יעקב", והוא כחו של יעקב, אבל בכחו של מלכות ארם הזכיר "אביריך" בדגש. גם בדואג האדומי תמצא אביר בדגש, הוא שכתוב, ושמו דואג האדומי אביר הרעים אשר לשאול, ואע"פ שהיה מכלל הסנהדרין, כבר דרשו חז"ל (מדרש תהלים, ג) שנקרא כן ע"ש עירו שהוא אדום. עכ"ל. והיינו שדואג אביר בבחינת אוה"ע, דין, אדומי, אדום.

ומצד כך אבירותו הייתה שהיה מתנגד לדוד שהיה "אדמוני", וכלשון רש"י (סוטה, ט, ע"ב, ד"ה דואג) אביר הרועים וגדול שבתלמידים היה, ונתקנא בדוד שראהו נבון דבר ואיש תואר ומראה פנים בהלכה, כדכתיב (שמואל, א, טז, יח) הנה ראיתי לבן ישי בית הלחמי וגו'. ואמר באגדה דחלק (סנהדרין, צג, ע"ב) דכל הפסוק הזה דואג אמר בלשה"ר.

ויתר על כן עיין רבינו יונה (שע"ת, שע"ג, אות ר') ונאמר על דואג (תהלים, נב, ד-ה) הוות תחשוב לשונך, אהבת רע מטוב שקר מדבר צדק סלה. ופירשו (מדרש תהלים, שם) מה יתרון לך ומה בצע כי ספרת לשה"ר, הלא לממון לא היית צריך, אך עשרת, כמ"ש עליו אביר הרעים אשר לשאול, אין זה כי אם אהבת את הרע מן הטוב, וכו'. עכ"ל. והיינו שאהב רע, ונקרא אביר מלשון אבי-רע, אהבת רע.

ועיין תקנת השבין לר' צדוק, וז"ל, משום דפושעים יכשלו בה (בתורה, בלא זכה נעשה לו סם המות), ואלמלא תורתו של דואג לא היה בא לכל מה שבא נגד דוד ונוב, דהכל גרם לו מה שהיה אביר הרועים וראש סנהדרין.

בענין צוואת ר"י החסיד שאין לסתום פתח או חלון

לכבוד מורינו הרב שליט"א,

בדבר צוואת ר"י החסיד שאין לסתום פתח או חלון משום חשש סכנה, ומובא גם בספר חסידים (סי' אלף קמ"ו) שסכנה לסתום חלונות ופתחים שלא יזיקוהו השדים שמטריחם להקיף. שאלתינו:

א. האם יש לחוש לזה בזמנינו שאין השדים מצויין, ובפרט בארץ ישראל?

ב. המציאות אצלנו שסתמנו חלון בשיפוץ, אך לא סתמנו את כל עובי החלל, שעובי החלל בעובי 20 ס"מ, וסתמנו אותו ע"י בלוק של 10 ס"מ, ונשאר רושם החלון לגמרי, שמסגרתו קיימת וניכרת בכותל בעומק של 10 ס"מ, ומ"מ הוא סתום כולו. האם גם בכה"ג יש לחוש?

ג. השאלות התעוררו אחר שאחד מילדינו עבר מסכת ייסורים לא פשוטה (וכמובן גם אנו ההורים יחד אתו), והילד הזה הוא זה שמשתמש וישן בחדר שבו החלון הנ"ל, הוא לבדו. האם יש מקום לתלות את הייסורים בסתימת החלון?

ד. אם התשובות לכל הנ"ל הינן חיוביות, האם ראוי לעשות כעת נקב מעבר לעבר כמובא בספרים? ומהו שיעורו? והאם יהיה זה גם פתח לישועה?

ה. ושוא אין לתלות בכל הנ"ל, רק להתעורר בתשובה ותפילה, ובאמונה שאין עוד מלבדו, ולאחר מעשה אין לתלות בגורמים כאלה ואחרים, ויש להסיח דעת מכל הנ"ל, ולהסתכל כלפי מעלה, לשעבד לבנו לאבינו שבשמים, ומכאן ואילך הישועה בא תבוא בחסד וברחמים.

נודה לכבוד הרב אם יואיל להשיבנו דבר, כי הוא נחוץ לנו מאוד, לדעת את המעשה אשר נעשה, ולכוון את הרגשותינו שבתוך הצער והייסורים, ולטהר את דעתנו ומחשבותינו, מאשר הוא מחובותינו שבין אדם למקום ובין אדם לחברו. בתודה עמוקה על כל ההדרכות שהרב מדריך אותנו במסירות וברגישות, ובברכה שכה יוסיף השי"ת לכת"ר אורך ימים בבריאות ובשמחה, להאיר עיני ישראל עד ביאת גואל, בב"א.

תשובה

א. יש שחששו.

ב. כן.

ג. כן.

ד. כל שהוא.

ה. גם וגם.

בשורות טובות ושמחות.

בראשית | ו-ר

יהי אור. א-ור. שורש הכל אור, אורו ית"ש. ונתפשט באויר, אי-ור, בחינת רוח, ר-ח. וזה נעשה ע"י י' מאמרות, בחינת "אומר ועושה", כמ"ש רבותינו. אומר, א-ם-ור. בחינת בורא, בא-רו.

ותחלה נסתכל באוריתא, תורה, תה-ור, וברא עלמא. ואזי הכל היה ביושר, יש-ור, בבחינת אלקים עשה את האדם ישר. והכל היה טהור, טה-ור. ועשה הקב"ה לחוה כמין אוצר, אצ-ור. צר למעלה ורחב למטה, כמ"ש חז"ל. אולם בא עליה נחש, בחינת ערוה, עה-רו, ונתקלקלה. וזה היה בר"ה, בחינת היום הרת עולם, הריון, הין-ור. ונקרא יום תרועה יהיה לכם, תרועה, תעה-רו. ונקרא יום הזכרון, זכ-ור. ובו תוקעים בשופר, שפ-ור.

אולם בו ביום חטאו אדה"ר וחוה, ואזי הכהו בסנורים, סנים-רו. כי פקיחת עיניהם הוא סיתום, כנודע. ואזי עשו להם חגור, חג-ור. כלומר, נפלו כל מדרגת החגים. והוא בחינת אזור, אז-ור. ועשה להם הקב"ה כותנות עור, ע-ור. ואזי שמעו את הקב"ה מתהלך לרוח היום, רוח, ר-ח, כנ"ל. ואזי נסתרו מפניו ית"ש, ונעתקו ממדרגת פנים למדרגת אחר, אח-ור. וחל בהם חרון אף ה'. חרון, חן-רו. נאבד החן. ונסתלק בחינת ברוך, בך-רו. ונגלה בחינת ארור, אר-ור. ונשתנה ממדת חסד למדת גבורה, גבה-ור.

ותחילת התיקון בר"ה כנ"ל, ימי רצון, ר-צן. זכרון, תרועה, שופר. ונמשך ביוה"כ, תבא האם ותקנח צואת בנה, חטא העגל, שור, ש-ור. ע"י גורל, גל-ור, גילוי ותיקון בחינת ו-ר. גורל לעזאזל, וגורל לה', שהוא בחינת יעקב, עונות - תם, כמ"ש חז"ל, הנקרא ישורון, ישון-רו. לעומת אוה"ע, בחינת עם הדומה לחמור, חמ-ור. ונשמע קולו של כהן עד יריחו, יחי-רו. ומקום העבודה בהר המוריה, מיה-ור. ואזי מבורר, בר-ור, חלקו של יעקב שנטל את הבכורה מעשו, בכור, בכ-ור. וביהמ"ק נקרא צואר, צא-ור. בו יוצא ונגלה תיקון ו-ר. ושלמות התיקון ביוה"כ ע"י קטורת, שנכנס לפני ולפנים. קטורת, קטת-ור. וביוה"כ מאיר י"ג מידות של רחמים, ובפרט מזל נוצר, נץ-ור. ונגלה במקום בלחות ראשונות, זכור, זך-ור. שמור, שם-ור. ועומק התיקון, כי נגלה המקור, קם-ור. והשורש, שש-ור. והוא תיקון הגבורה, כנ"ל. ויוה"כ כפורים. פור, פ-ור.

ושלמות התיקון קו אמצע, קור וחום, קצוות. רויה, אמצע, רו-יה. וזהו שמתפלל כה"ג בצאתו מקה"ק ביוה"כ, שתהא שנה זו רויה. ובחינת רויה זו, היא תורה אור, כנ"ל.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: אור, רוח, אומר, אופיר, אוצר, אוריאל, אוריה, אורים, אורך, אושר, אזור, אחור, אחשורוש, אליצור, אסור, אפריון, ארון, ארוך, ארמון, ארנון, אשור, שור, תרועה, בחור, בור, גורל, גבור, גור, גרון, דור, בוקר, בורא, חמור, חרון, חרוץ, טהור, יריחו, ישרון, ירמיהו, בכור, כושר, כיור, כנור, מוסר, מישור, מגורה, מרום, צור, מצור, נותר, נעורים, סנורים, עבור, עור, פרור, צואר, צוער, ערוץ, קיטור, ראשון, ברוך, רות, רוק, ברור, רחוב, רחוק, רצון, שופר, שמור, שרון, תורה, תנור, יתרו, תרומה, גדוד, גרוש, גרשון, גראון, דריש, זכרון, זרוע, חגור, מוריה, מנורה, נורא, סופר, פעור, פור, צפור, הריון, שוטר, שריון, חבור, חוקר, חור, תצורה, חורש, חרון, חרמון, טהור, ירוק, ירושלים, זכריהו, בוצר, כור, כורש, כרוב, גרשום, מורג, כידור, ראובן, רויה, שבור, תרופה, קטורה, קטורת, מקור, שורש, שמרון, תור, נבוכדראצר, נוצר, נור, נחור, עפרון, ערוה, ערבון, פוטיפר, פורים, פדהצור, צוריאל, רבוע, רוכל, רחוב, רכוש, רימון, רעואל, רעות, רמליהו, שחור, שכור, תבור. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה

ברכות (ז, ע"ב) - שמעו אלי אברי לב הרחוקים מצדקה. רב ושמואל, ואמרי לה ר' יוחנן ור' אלעזר, חד אמר כל העולם כולו נוזנין בצדקה והם נוזנין בזרוע, וחד אמר כל העולם כולו נוזנין בזכותם והם אפילו בזכות עצמן אינם נוזנין, וכו', ופליגא אדר' יהודה, דאמר רב יהודה, מאן אבירי לב, גובאי טפשי. ופירש"י ופליגא אדר"י, דאיהו אמר אבירי לב היינו רשעים.

ועיין רש"י שם, גובאי - שם אומה היא בבבל, ובמסכת קידושין (ע, ע"ב) אמרינן שהיו מן הנתינים. ובמהרש"א על אתר, והכי איתא שם, גובאי, גבעוני וכו'. ולפירושו הכא צ"ל דכולהו נתינים הוו, אלא נקראו גובאי ע"ש שמם הראשון שהיו גבעונים, וכו'. ולולי פירושו נראה, דלאו כל הגבעונים נתגיירו, ואלו שלא נתגיירו נקראו גובאי ע"ש גבעונים, ואלו שנתגיירו נקראו דורניתא ע"ש נתינים, ולפירושו צ"ל, דגובאי נתינים היו ונשתמדו לחזור להיות עכו"ם, ע"כ נקראו ע"ש גבעונים. עכ"ל. ולפירש"י זהו אבירותם, שנשתמדו וחזרו להיות עכו"ם.

ובאמת שם תואר גובאי הוא עוף עץ, בעל חי, ארבה, כמ"ש (חולין, סה, ע"א) ת"ר, ארבה, זה גובאי. ומצד כך ארבה - אביר, אותיות שוות בחילוף י-ה. ומצד כך הארבה אביר, כי לרוב ריבוי נעשה אביר, תקיף וחזק. ולפ"ז אביר, לשון ריבוי, ולשון תוקף וחוזק, והריבוי יוצר תוקף וחוזק.

ואמרו (שבת, לג, ע"א) שגובאי עולה בעון גזל, עיי"ש. והבן שגזל הוא הוא היפך "ניזונין בזרוע" שנאמר בברכות (י"ז, ע"ב). כי הצדיק ניזון בזרוע, וכמ"ש רש"י, בזרוע, בזכות שבידם. ולהיפך הרשעים ניזונים בזרוע. וזהו זרוע דקלקול.

והנה שורש האביר, גבורה, שנתגלה בגבעון, "שמש בגבעון דום", בחינת "איזהו גבור הכובש". וזה נעשה ע"י יהושע שעליו דרשו בשלהי יומא לחם "אבירים" אכל איש. אולם כח זה נכלל בקלקול, כמ"ש ביבמות, כל מי שאין בו רחמים אינו מזרע ישראל, דכתיב והגבעונים לא מבני ישראל המה. והיינו שמכח אבירות דקלקול נסתלק מהם הרחמים. וכנגד זה אמר יהושע שמש בגבעון דום, אבירות לעומת אבירות.

ועיין שפע טל (חלק טל, ש"ד, פ"ו) וז"ל, והטעם שצוה להם שלא יניעו לגלגלים, מפני שיש לאופני הקודש שתי פעולות. דהיינו פעולה אחת שהיא תמידי שמסובבים ומניעים את הגלגלים, עד שמפני זה נקראו אופנים מלשון אופן וגלגל. פעולה שניה שהם מכניעים הקליפות, וכו', (ולכך צוה) שלא יפעלו פעולתם התמידית שהוא הנעת הגלגל וסיבוב הגלגלים, אלא יהיו פעולתם בהכנעת ושבירת כוחות הטומאה. וזהו האבירות של שמש בגבעון דום.

■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה

אביב אב - י"ב "החודש הזה לכם ראש חדשים רא" שון הוא לכם לחדשי השנה". חודש ניסן, זהו מצד החדשים, ויש את התקופות, שהראשונה בהם היא תקופת אביב, אב י"ב, שורש לי"ב חדשים.

מערכת ה-י"ב בעולם, שנה ונפש

רבותינו הרי מלמדים אותנו, כידוע מאד, שכל דבר קיים במקום - עולם, קיים בזמן, וקיים בנפש.

בנפש: מערכת הי"ב מתגלה כנפשות של שורש כנסת ישראל - י"ב שבטים, ובפרטות בכל נפש ונפש, חז"ל מסדרים כסדר [ויש בזה כמה נוסחאות] את סדר כוחות הנפש, שיחה, הרהור, ראייה, שמיעה, וכן על זה הדרך, י"ב כוחות.

במערכת של זמן, כמו שהוזכר, זה הי"ב חדשים, אביב - אב י"ב.

ובמערכת של מקום, מלמדים אותנו רבותינו שצורת הבריאה היא "כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ", הקב"ה שברא את עולמו בששה ימים, זה צורה של בריאה זה לא רק זמן של בריאה אלא זה צורה של בריאה. ומשורש הדבר נעשה שורש ששה צדדים, שישנם ששה צדדים לעולם, מזרח, מערב, מעלה, מטה, דרום, וצפון, אלו הם ששה צדדים שקיימים בעולם.

ובעומק, זה הגדרת הצורה שקיימת בתוך הבריאה, שיש ששה צדדים לבריאה.

וגדר הששה צדדים הללו, בלשון כללית מאד:

מזרח - מערב, עניינם, התחלת הדבר והאחרית שבדבר. "ממזרח שמש עד מבואו", התחלת הדבר, היא התפיסה הנקראת מזרח, אחרית הדבר, היא התפיסה הנקראת מערב.

מעלה ומטה, זה השורש שבדבר, שורשו בגובהי מרומים, זה המעלה, והמטה שבו זה האחרית שבו, עד היכן הוא יורד, עד היכן הוא משתלשל לתתא.

דרום וצפון, זה הצדדים של הדבר. כסדר, כשאנחנו לומדים סוגיות, מעמידים צדדים וצידי צדדים, זהו

הצפון והדרום, הצדדים של הדבר.

וא"כ, בכללות ממש, בקיצור, זה התפיסה שנקראת ששה צדדים שנמצא בכל דבר.

מזרח ומערב, התחלת הדבר ואחריתו.

מעלה ומטה, שורשו ומקום השתלשלותו, שזה המטה.

ודרום וצפון, אלו הם צדדי הדברים.

ובלשון רחבה יותר כל הששה נקראים ששה צדדים, אבל בפרטות יותר, הגדרתם היא, תחילה, סוף, שורש, ואחרית ענפיו, וצדדיו, אלו הם הששה צדדים.

תפיסת י"ב ביחס לתפיסת הששה

אבל יתר על כן מלמדים אותנו רבותינו, שהתפיסה שנקראת י"ב שרשה בתפיסה הנקראת ששה, בלשון כוללת, זה ההכפלה שלו, ובלשון מדוייקת יותר, זהו הנקרא בלשון רבותינו כידוע, י"ב גבולי אלכסון, אלו הם הקווים המחברים את כל הצדדים, גם בזה יש כמה שיטות אבל כהגדרה אחת כוללת, כשאנחנו לוקחים צורה של מרובע, יש לו בצידו העליון ארבע קווים בהיקפו, בארבע צדדיו, זה השטח העליון, יש לנו שטח תחתון שיש לו ג"כ ארבעה קווים, ויש את החיבור של השטח העליון עם השטח התחתון בארבעה צדדיו, זהו י"ב גבולי אלכסון לשיטה אחת.

ובעומק, ההגדרה בלשון בהירה, בנפשו של האדם, כל דבר ודבר, יש לו את הששה צדדים שלו, ויש לו את הקווים, את התפיסות המחברות והמקשרות את אותם צדדים, ביסוד הבריאה, כל דבר בנוי בתפיסת דבר והיפוכו, זו התפיסה הנקראת צדדים, צדדים, אין כוונת הדבר, שיש עוד צד, ועוד צד ועוד צד, לא זו התפיסה הנקראת צדדים, אלא צדדים זה תפיסה של דבר והיפוכו, כנגד מזרח יש מערב, מזרח זה ההתחלה ומערב זה סוף, שהם דבר והיפוכו, כנגד מעלה, יש מטה, זה דבר והיפוכו, זה המעלה שלו, זה השורש שלו בגובהי מרומים, וזה המטה שלו, האחרית שלו, עד היכן הוא מגיע, אלו הם דבר והיפוכו. כנגד דרום, יש צפון, אלו הם הקצוות שבדבר, וכל

ששה - שורשי הצדדים, י"ב - כח חיבורם

ובעומק שבדברים הוא, שכל דבר ודבר בבריאה, בשורשו הוא אחד, ובהתפשטותו חל בו מציאות של צדדים, מציאות של ענפים, כמו שדובר בהרחבה לעיל.

ושורשי הצדדים הם הששה.

וכח חיבורם המצרפם הוא ההבחנה הנקראת י"ב. מה שזה מתפרט לצדדים, הוא מתפרט ל"ששת ימים עשה השם את השמים ואת הארץ", אבל הששה ימים הללו, יש להם אופן של אחדות, צורות של חיבורים, שזהו הבחנת הי"ב.

דוגמאות לדבר: שני וחמישי, יש להם כמה וכמה אופנים של חיבור, ואחד מהם שהם שורשי ימי הדין, ולכן דייקא אז בימים האלה מזכירים רחמים, צירוף של שני וחמישי, זה צירוף של שני ימים שנראים, כביכול, כל יום ויום לעצמו, אבל אליבא דאמת זה יוצר מערכת של חיבור של ימים.

ובפנים הללו יש הבחנה שכל הששה ימים זה מערכת של ב' פעמים שלוש: ראשון - ורביעי. שני - וחמישי. שלישי - ושישי.

וכן ע"ז הדרך, כלומר, התפיסות הן, שכאשר אנחנו רואים את הששה ימים, אנחנו לא רואים ששה ימים, שכל יום הוא יום לעצמו, אלא אנחנו רואים מערכת שהימים הללו יש להם אופנים של צירופים, וצריך לעמוד על כל אופני הצירופים שישנם, איש לפי ערכו, איש לפי מהללו, ונקטנו דוגמא אחת, ראשון ורביעי, שני וחמישי, שלישי ושישי.

דוגמא נוספת שמבואר בדברי חז"ל בשורש ימי מעשה בראשית, שביום ראשון נברא הכלל,

ביום שני נברא מה ששייך לשמים,

ביום שלישי מה ששייך לארץ,

וכן ע"ז הדרך, ביום רביעי מה ששייך לשמים

קצה הוא היפך של הקצה השני, קצה של דרום וקצה של צפון הם דבר והיפוכו.

תמצית הדברים, אם כן: צורת הבריאה בנויה באופן כזה של צדדים, היא בנויה בתפיסה שכל דבר חובק בתוכו, מהותו, שורשו, ועצם הווייתו היא באופן כזה של דבר והיפוכו. זה צורת הבריאה.

וכשמציירים את הדברים הללו, יש את הג' פנים של דבר והיפוכו, מזרח - מערב. מעלה - מטה. דרום - וצפון. - ג' תפיסות של דבר והיפוכו, אבל מכאן ואילך העבודה של כל אדם, לאחר שהוא העמיד את כל הצדדים, זה לחבר ולקשר, לאחד את הצדדים המתגלים.

בלשון אחרת, והיינו הך, כדברי רבותינו כידוע, במדרגת הדעת - יש דעת שהיא דעת המבדלת, ויש דעת המכרעת, יש דעת המתהפכת, ויש דעת המחברת, זהו מערכת הדעת.

הדעת, בתחילתה, היא מבדלת, היא מעמידה את הדברים באופן של הפרדות, אבל ההפרדות הללו מתגלים לבסוף באופן של דעת המתהפכת, שזה דבר והיפוכו, מה שבחיצוניות זה נראה כמציאות של "דעת המבדלת", שמבדילים את הדבר, בעומק יותר, זה הבדלה של דבר והיפוכו, כמו שהוזכר, שזה דעת המבדלת ודעת המתהפכת, מבדילים את הדבר, אבל מבדילים אותו באופן של דבר והיפוכו, ולכן זה יכול לחזור ולהתהפך, בבחינת נו"ן הפוכה של "ויהי בנסוע הארון".

אבל יתר על כן, מלבד מה שיש דעת המבדלת, ובמקום ההבדלה יש דעת המכרעת, שמכרעת לצד אחד, ומלבד מה שיש דעת המתהפכת שמראה איך הדברים הם הפכיים זה לזה, ולכן הם יכולים להתהפך, "ונהפוך הוא", אבל יתר על כן, יש את דעת המחברת. שמקשרת ומחברת את ה"מבדלת", וב-עומק, היא מחברת את ה"מתהפכת", כי אלו הם צדדים הפוכים.

כח חיבור הענפים – ע"י האור של האחד

ונחזור עוד פעם ליסוד הדברים, היסוד הוא, שבשורש הכל אחד, ולאחר מכן הוא מתפשט ומתפרט, נעשה בו החלקים, והחלקים המתגלים, בשורשם הם היו אחד, ואור האחד עדיין חופף עליהם ומאיר בהם, ואופני ההארה שהאחד מאיר בהם, הוא מאיר בהם באופן כזה, שהוא מגלה אופנים רבים של חיבורים, באיזה אופן הענפים מתחברים אחד לשני, פעמים זה מחבר שני ענפים, פעמים שלוש, פעמים ארבע, פעמים חמש, אבל התפיסה היא לעולם, להאיר את האור של האחד בפרטים, בענפים, איך, כיצד, להאיר את האור של האחד בענפים ובפרטים, כאן חל עומק כל ריבוי ההארות שישנם בבריאה.

ובעומק, זה כל תפיסת מציאות הבריאה, להאיר את האור של ה"קודם שנברא העולם היה ה' אחד ושמו אחד", שזה הראשית, והאור של האחרית - "ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד", להאיר את זה ב"מציעתא" - במקום ה"עלמא דפירודא".

כשמבינים את הדברים הללו, בעומק, צורת הבריאה היא באופן כזה שכל דבר מתחבר לכל דבר, בבריאה, והאופן שכל דבר מתחבר לכל דבר, הוא לא רק באופן אחד אלא הוא יותר מאופן אחד מכמהות חיבורם. כשזה מתגלה מצד הנפילה שבדבר, מתגלה ה"מדמה" דמיון דקלקול, שמדמה שני דברים זה לזה שהם אינם דומים, אבל מצד התיקון שבדבר, כל משל ונמשל כדברי רבותינו כידוע מאד, יש בנפש החיים ועוד שאין המשל דומה לנמשל בכל קומתו השלימה, אלא רק בחלקים מסויימים.

ובעומק, מצד כך, כיון שכל הדברים בבריאה נשלטו מה"אחד", כל דבר בבריאה יש בו חלקים שהוא דומה לדבר אחר, ויש בו חלקים שהוא שונה מדבר אחר, וככל שהאדם בוקע לאור האחדות הפנימית, הוא מוצא בכל דבר את אותם חלקים ששונים כמובן מהאחר, אבל הוא מוצא את אותם חלקים שדומים לאחר, וצריך את ההבנה היסודית והשורשית באיזה ערך של חכמה מדמים את הדברים אהדדי.

ביום חמישי מה שייך לארץ,

וביום שישי חוזר ומצרפם

כל אחד מהצירופים הללו, הם כמובן מערכת לעצמה, שצריכה הרחבה וצריכה הבנה, אבל היסוד שעומד בפנימיות הדברים הוא, שהמבט הפנימי הוא, שהימים הללו הם לא מערכות נפרדות, יום ראשון, יום שני, יום שלישי, וכן ע"ז הדרך, אלא "כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ", זה תפיסה של ששה ימים, שיש ביניהם אחדויות.

שורשי אופני האחדות, הם הנקראים י"ב, הי"ב הם הכח שמצרף.

הדוגמא השורשית והיסודית שהוזכר בנפש, הם י"ב שבטי י-ה, בי"ב שבטי י-ה, מצד האמהות היה כאן ארבעה שורשים, לאה, רחל, זלפה, בלהה, אבל מצד האב, אב אחד לכולם, "כולנו בני איש אחד נחנו", אב אחד לכולם.

כלומר, הם י"ב, שמצטרפים מכחו של יעקב אבינו.

במערכת של זמן, כמו שהוזכר, זהו י"ב חדשים, שהגדרתם היא, שהחדשים מצטרפים זה לזה, הם מצורפים זה לזה, וגם במערכת החודשים יש פנים רבות של שורשי צירופים, איזה חודש מצטרף עם איזה חודש.

דוגמאות בעלמא, יש אופן שחודש ראשון ניסן, וחודש תשרי שהוא ראשון, מקבילים אהדדי, ומצד כך, אלול ואדר שהם האחרית, מצטרפים, וכן ע"ז הדרך.

ישנו אופן של צירופים, של תמוז ואב, וטבת ושבת באותו ערך, מצטרפים אהדדי, ועוד ועוד דוגמאות לרוב, ידועים פחות, וידועים יותר.

אבל התפיסה היא, תפיסה של מערכת של ששה חודשים וששה חודשים, שהם מצטרפים. ויש יחסויות ביניהם.

וכן במערכת של מקום, כמו שהוזכר, יש את אופני הצירופים של הצדדים.

רא נעשה הצירוף, ובתשובת הגמ' נעשה ה"פלוג", אבל יש את הבנין אב מאיזה יסוד של צירוף התראו פני הדברים.

וככל שהאדם לומד עוד, ולומד עוד, והוא מביט ורואה איזה כח של צירוף נמצא כאן, לא רק מהו הצירוף הפרטי המתגלה בדבר הזה בלבד, אלא מהו הכח הפנימי שמצרף את הדברים, ומכאן ואילך זה הופך להיות בנין אב גם לשאר החלקים כולם, כך הנפש נבנית, בהדגשה, לבנות לצרף, שזה מהות של בנין, צירוף של אבנים, צירוף של חלקים, "שתי אותיות בונות שתי בתים", כלומר, כל דבר הוא תפיסה של צירוף, הוא תפיסה של אחדות.

הדוגמא היסודית והברורה, מה שמבואר בתוס' בתחילת גיטין שאותיות גט ג' ט' הם אותיות שאינם מצטרפים בתורה, כלומר, הגט לוקח את אותם חלקים שנפרדים ובלתי ניתנים לצירוף, והם אלה המפרידים איש ואשה, אבל זולת זה, או כמעט זולת זה, כל שאר הדברים יש בהם את אופני החיבורים, ויש בהם את אופני הצירופים שישנם.

דוגמא בעלמא, על מנת להמחיש, כאשר מצרפים אותיות, יש צירוף של אותיות שעושים אותו כסדר א' ב' ג' ד', יש אופן שמצרפים אותו מסיפא לרישא תשר"ק, וכן ע"ז הדרך, יש אופן שמצרפים אותו באופן של א"ת - ב"ש, יש אופן שמצרפים אותו באופן של אותיות ראשוניות ואותיות שניות, אי"ק בכ"ר וכן ע"ז הדרך, יש אופן שמצרפים אותו באופן של א"ט ב"ח.

ויש אופן שמצרפים אותיות כשכותבים תיבה, בראשית ב' ר' א' ש' י' ת', מצרפים את האותיות להוכפם לתיבת בראשית, "בראשית ברא אלקים", מצרפים את האותיות, כאשר "בראשית" מצטרפת, היא מצרפת אותיות, אבל זה תפיסה של צירוף, ושם כח הצירוף הוא מכח המשמעות השכלית שבדבר, שהיא מצרפת את הדברים, אבל זה תפיסה של צי-

רף. ■ המשך בע"ה שבוע הבא מתוך סדרת בלבביפדיה עבודת ה'.

וכדוגמא בעלמא, כשמוצאים גימטריא של ב' תיבות שווה אהדדי, הגימטריא מעידה שיש כאן כח שווה, אבל הגימטריא הוא הלבוש, הוא הכלי, וצריך למצוא את מהות החכמה, באיזה חלקים זה מצטרף, ומי שלא עומד על תוכן החכמה, כשהוא מוצא גימטריא שווה והוא מצרף את שתי הדברים, אף שהגימטריא היא אמת, אבל ההשכלה שבצירוף יכול להיות שהיא רוח שטות, ולא חכמה.

ומ"מ, א"כ, המהות של י"ב שבטים, ענינם, יש לנו ג' אבות, וי"ב שבטים, האבות הם האב, השורש, הי"ב, הם הענפים. אביב אב י"ב, כמו שהוזכר בראשית, זה הגילוי של האחד בענפים, הגילוי של האב בהתפרטויות, זהו אב י"ב, זה גילוי של האחד איך הוא מאיר בענפים, איך היא ההתראות של ההארה שלו בענפים, וזה, במעמקי הצירוף והחיבור שבדברים.

סדר העבודה לבנין כח הצירוף

ככל שהכח הזה מתגלה אצל האדם יותר, הוא יכול לצרף כמו שהוזכר, עוד דברים ועוד דברים, אבל לפי כללי החכמה, מדגישים, לפי כללי החכמה, וכח הצירוף שלהם שמתגלה.

יש דבר שהוא מתחבר לדבר אחר מכח גזירה שוה, שגזירה שוה הוא מה שקיבל מרבו, ויש מה שהוא מתחבר אחד לשני מכח קל וחומר, ועוד ועוד ועוד אופנים של צירופים שישנם.

מתחילה עבודת האדם היא, כמובן, ללמוד את ההיקף של דברי רבותינו, בבחינת ידיעת הדברים, אבל לאחר מכן, אחרי ה"למיגרס" יש את ה"ליסבר", וה"ליסבר", כאשר לומדים את עומק דברי רבותינו ב"ליסבר", מלבד מה שכל דבר נאמר להיכן שהוא נאמר, אבל הוא בנין אב, מדגישים את הלשון הוא בנין אב להגדרת הדבר, איזה צורת צירוף אנחנו מוציאים מאותו דבר.

כשהגמרא מדמה מילתא למילתא ומכח כן היא מקשה, ולאחר מכן הגמ' מחלקת ה"הכא במאי עסקינן" הגדרת הדבר שמונחת כאן, בשאלת הגמ'

כדי שיהיה האור הנמשך אל הנאצלים במדה וקצבה אשר לסיבה זו נקרא הנאצלים " מדות ו"ס להורות שיש להם מדה וקצבה ומספר קצוב

כל קצבה זהו קץ ב', דהיינו שתי הקצוות, קצה עליון וקצה תחתון. לדין כל דבר יש לו קצבה כללית, ואזי מודדים כל דבר כפי חלקיו, קצבה פרטית של כל פרט ופרט בבריאה.

משא"כ בא"ס וכמ"ש בס"ה פ' פנחס פקודא תליסר דא ק"ש כו' אבל דלא אית ליה מדה ולא שם ידיע כגוונא דספירן כו'. דכל ספי' אית לה שם ידיע ומדה וגבול ובהיות הקו דק ימשיך להם שפע כדי צרכם בלבד בערך היותם נאצלים ולא יותר מדאי בערך היותם מאצילים.

עד כאן נתבארה צורת הבריאה, שהיא באופן שמיושר נעשה של עיגול, ונתבארו שתי התפיסות היסודיות - דביקות מכח קו וביטול מכח עיגולים.

לאחר שנתבארה בס"ד המדרגה העליונה שנקראת אור א"ס, והמדרגה שנקראת צמצום שיצר מציאות של חלל, וכן המדרגה של קו ישר שיוצא מהאור א"ס שסביבות החלל, ונכנס אל תוך החלל, ומתעגל ונעשה עיגול. עתה יבואר האופן שנעשו עשרה מדרגות של עיגולים.

מהי תפיסת העיגול - ג' מהלכים - השגחה כללית, השתוות, יסודות

נעמוד כאן על נקודה יסודית, מהי התפיסה שנקראת עיגול. ובכללות ישנם שלשה מהלכים בכך, כדלהלן.

המהלך הראשון, מבואר בפתחי שערים, שעיגול עניינו השגחה כללית. ידועים דברי רבותינו הראשונים, הרמב"ם ועוד, שיש השגחה פרטית ויש השגחה כללית. השגחה פרטית היא בקו, וזה נקרא שהקו מתפשט לאט לאט, לכל מדרגה כפי מדרגתו. וישנה השגחה כללית, שהיא מדרגת העיגול. בכל עולם ועולם, ישנו קו בערך לאותו עולם, וישנו עיגול בערך לאותו עולם. וההשגחה הכללית היא הנקראת עיגול.

המהלך השני, בעומק יותר, שעיגול אין הגדרתו רק השגחה כללית בלבד, אלא הגדרתו של עיגול היא מדת ההשתוות. בלשון אחרת, מצדו הבורא ית"ש, שהוא המנהיג, יש השגחה כללית והשגחה פרטית. ומצדנו, ישנה עבודה של מדת ההשתוות, כדברי חובות הלבבות שמ"ז זכירים תדיר. ובעומק, ההשתוות שלנו היא מצד שורש ההארה העליון של השוויון עיגולים.

ובדקות, יש שוויון בהנהגה, ויש שוויון בעצם המציאות של היות הדבר במדרגתו. ולאחר שיש את עצם המדרגה, אזי יש את ההנהגה שלה. הפתחי שערים דיבר על הגדרת העיגול מצד הכללות מכח ההשגחה, ואנו מדברים על הגדרת העיגול מצד הכללות מכח עצם המדרגה שהיא שווה. מדרגת "כולכם היום", כולכם שווים. ועבודה דין מתתא לעילא הינה השתוות, להתדבק בהארה דיליה שזהו בבחינת ההויה שווה, כולם ביחד שווים.

המהלך השלישי, הובא בדברי הלשם, שלומד שגדר העיגולים הם היסודות. בכל עולם ועולם יש את היסודות, ויש את ההרכבה שלהם. היסודות - אש רוח מים ועפר, וההרכבה שלהם - דומם צומח חי ומדבר. והוא מבאר שהיסודות נקראים עיגולים, וההרכבה שלהם היא בבחינת היושר [בדקות זה יושר שמצטייר בציור ג' קווים בצורת אדם, וזה עומק ההרכבה]. לפיכך, לדברי הלשם תפיסת העיגולים היא עצם הכוחות, עצם היסודות. והוצאתם מהכח לפועל והרכבתם הוא בבחינת היושר.

נמצאו ג' מהלכים מהי הגדרת עיגולים. ההגדרה הראשונה שעיגולים זו הנהגה כללית, השגחה כללית, לעומת קו, השגחה פרטית. ההגדרה השנייה היא שהעיגול הוא הויה שווה, לעומת קו, הדרגה. ההגדרה השלישית, שהיסודות הפשוטים לפני הרכבתם הם נקראים עיגולים, שהם שווים. והקו הוא ההרכבה שיוצרת את השינויים שבבריאה. ובעומק, לכולי עלמא הגדרת הדבר שהעיגול הוא השתוות, רק שהנידון הוא באיזה ערך של השתוות מדובר כאן.

היכן תחילת הוית העיגול

לפ"ז, נמשיך לסוגיית העשרה עיגולים. כיוון שכאן הוא עיקר תחילת סוגייתנו, מקום תחילת הוית העיגול, לכן

והנה העגול הזה הראשון היותר דבוק עם הא"ס

כמו שנתבאר לעיל, העגול לא דבוק מצד עצמו בא"ס, אלא הוא היותר דבוק עם הא"ס, כלומר שהוא דבוק רק מכח הקו, בגימ' דבק כנ"ל. ויתר על כן, ברור הדבר שעיגול הכתר הוא הקרוב ביותר לאור א"ס.

הוא הנקרא כתר דא"ק

עיקר מדרגת עיגולים במלכות או בכתר

נמצא שעיקר מדרגת העיגולים היא בכתר, שהוא היה העיגול הראשון. אולם בדקות, יש לנו שני הבחנות היכן היה העיגול הראשון. מצד הצמצום, נעשה עיגול ראשון של מלכות. ומצד הקו נעשה עיגול ראשון של כתר. א"כ בעומק, הקו הוא מלעילא לתתא, והעיגול הוא מתתא לעילא, כנ"ל. וכמשנ"ת, יש אור ישר ואור חוזר, אור חוזר זהו עיגולים דיושר, שכל עיגול צורתו שהאור חוזר בחזרה למקורו. ולפ"ז, מצד האור ישר הספירה העיקרית היא כתר, ומצד אור חוזר הספירה העיקרית היא מלכות. ונמצא שבדקות המלכות היא עיקר העיגולים.

זוהי ההבחנה שנאמר "המלך מהדו ועד כוש" (אסתר א, יא), וכמ"ש חז"ל (מגילה יא ע"ב), לח"ד מ"ד סמוכים היו זה לזה, ולאידך מ"ד היו רחוקים זה מזה. "סמוכים זה לזה", כלומר, שהוא מלך על הכל בהיקף אחד שלם. בלשון הגמ' במגילה (שם) זה נקרא "מלך בכיפה", הולכים כים בצורה של היקפיות, זוהי מלכות שהיא עגולה.

א"כ, מדין הכלים נעשה עיגול ראשון של מלכות, ומדין האורות נעשה עיגול של כתר. הכלים נעשו מתתא לעילא, שזהו סוד הכלים, סוד העיגולים, וכן צורתו של כלי הוא עיגול. ומצד האורות נעשה עיגול ראשון כתר, ולכן זה נקרא כתר מלשון כותרת סביב, וזהו תחילת העיגולים דאורות. משא"כ תחילת העיגולים דכלים, במלכות, וזה כתר מלכות.

בעומק, כתר ומלכות, שניהם ראשיות. זהו לה"פ "בראשית" - שני ראשיות, ראשית דלעילא וראשית דלתתא. כידוע, ראשית מדין אורות וראשית מדין כלים. ומצד העבודה דידן, שהיא מתתא לעילא, הראשית אצלנו היא

העמדנו את שלשת הפנים מהי הוית העיגול. עתה נבאר בקצרה היכן היא תחילת הוית העיגול. כמו שהוזכר, יש עיגול של אור א"ס שנמצא מסביב, יש עיגול של החלל שהוא עגול, ויש את העיגולים שבתוך החלל. כמו שחזר זרים ומדגישים, בכל דבר ודבר עלינו לראות את שורשו ואת התפשטותו. ולענייננו, שדנים בצורת עיגול היכן הוא, יש עיגול מסביב לחלל, עיגול של החלל עצמו, ועיגול שנמצא תוך החלל.

אולם, ראשית הגילוי של העיגול כבר התחיל בתוך החלל. הכיצד, אור א"ס היה ממלא את הכל, אח"כ נעשתה הסתלקות, ואח"כ נעשה שורש לכלים, שורש לכלי של מלכות, לאמח"כ לכלי של יסוד, לאמח"כ לכלי של הוד, וכן ע"ז הדרך. נמצא, שתחילת הוית העיגול הייתה בתוך החלל, בהסתלקות שנעשה שורש לכלים, ורק לאחר מכן חזר ויצא האור א"ס לבחוץ, ונעשה אור א"ס הסובב. לפ"ז, אין תחילת העיגול באור א"ס הסובב, אלא תחילתו בשורש לעיגולים שנעשו תוך החלל. כפי שהוזכר, ישנם שלשה מדרגות של עיגולים, אור א"ס סובב, חלל שנעשה עיגול, ועיגולים של תוך החלל. לכן מדגישים שלכאורה לא זהו הסדר, אלא תחילת הוית העיגול הינה כבר בחלל שנעשה עיגול.

לעיל הוזכר שהצמצום היה בנקודת אמצע. לפי משנ"ת, לכאורה נקודת אמצע הזו היא תחילת הוית העיגול, שהרי האור יוצא מהמקום של האמצע ונעשה עיגול, שזהו עיגול המלכות, והעיגול שהתרוקן הוא נקודת העיגול. הפתחי שערים לומד שהגדרת הדבר שנעשה צמצום בנקודת אמצע, שעניינו להגדיר את השיעור הקטן של הצמצום, שאין לך דבר יותר קטן מנקודת אמצע. ולעיל נתבאר פנים נוספות, שהגדרת הדבר של נקודת אמצע, היינו נקודה שהכל פונים אליה, שהיא תכלית הבריאה, ושם נעשה צמצום, שהנקודה שהכל פונים אליה נעלמת מהבריאה [וגם בדברי הפתחי שערים מתבאר כך, שהכל פונים לנקודת האמצע]. אולם מצד היחס שאנו דנים בו השתא, תחילת הוית העיגול היא בנקודת האמצע.

נמצא, שלכאורה תחילת הוית העיגול בחלל שנעשה עיגול.

עד כאן נתבאר בקצרה ממש - קומת העיגולים.

כאשר ישנם שנים, אזי ישנה שאלה מי קודם למי בשנים, וזוהי נקודת השורש שאין עליה תשובה.

עכ"פ לעניינו דידן, אנו רואים כאן נקודה נפלאה מאד, והיא הנקראת אחדות של יושר ועיגולים. מעיגול נעשה יושר ומיושר נעשה עיגולים, כל הזמן זה מתחלף, וזוהי עומק האחדות הנוראה, "דרוש עיגולים ויושר". לפ"ז, עיגולים ויושר הם אינם עיגולים ויושר לעצמם, אלא זהו עיגולים שנעשים יושר ויושר שנעשה עיגולים, וחוזר חלילה כסדר כל הזמן, וזהו עומק אחדותם. וכמו שהוזכר לעיל, מצד התיקון זוהי אחדות, אולם מצד הקלקול זה גורם שה"אשר עשה האלקים את האדם ישר" יכול להתעקם ל"חשבנות רבים", בחינת "סביב רשעים יתהלכון".

עוד מתפשט יותר למטה וחוזר להתעגל ונעשה עיגול ג' תוך העיגול הב' ונק' עיגול בינה דא"ק

מתבאר כאן שכל עיגול נמצא תוך עיגול חבירו, ובעצם הוא בלוע בחבירו. לפ"ז, בעומק כל העיגולים כולם הם מדין ביטול, כמשנת"ל. דהיינו, דבר הנמצא בתוך אחר, מתבטל אליו, דוגמת עובר במעי אמו, שהעובר בטל לאמו. גם כאן מדרגת הדבר היא ביטול, שכל עיגול תח-תון בטל לעיגול העליון, והכל בטל לאור א"ס שסובב את הכל. ומצד כך עיגול הכתר עליון על כולם, הן בהיקפו, והן שכולם בתוכו ובטלים אליו.

ועד"ז היה הולך ומתפשט ומתעגל עד עגול י' הנק' עיגול מלכות דא"ק

קו וא"ק - שני מדרגות, ומדוע הרב ז"ל חיברם יחדיו

הוזכר לעיל שהרב ז"ל מבליע את שתי הסוגיות, מחבר את הקו וא"ק יחדיו. ובלשון ברורה, סדר המדרגות הוא אור א"ס, צמצום, קו, וא"ק. פעמים הרב ז"ל מחלק את הקו וא"ק לשנים, ופעמים הרב ז"ל מחברם יחדיו. כמ-בואר בדברי שלום ובלשם בהרחבה, שבודאי הקו וא"ק אלו הם שני מדרגות, וכן להלן בפרטים נוספים יתגלה שאלו הם שני מדרגות. כאן הרב ז"ל מחבר את העיגול ואת היושר, ומחבר את הקו ואת א"ק. אבל בדקות, קו וא"ק אלו הם שני מדרגות, כמו שנתבאר לעיל.

במלכות. זהו שורש המצוות שנצטוו ישראל בכניסתם לארץ, להמליך להם מלך, מחיית זרעו של עמלק, וב-נין ביהמ"ק. זוהי התחלה עבודה דידן - מתתא לעילא. משא"כ מלעילא לתתא בסוד השפע המגיע מלמעלה, מייך דוכרין, וכל ההקבלות המקבילות לכך, זהו שפע מלעילא לתתא, ותחילת השפע הוא כתר.

ואחר כך נתפשט עוד הקו הזה

כמו שכבר הוזכר לעיל, נתפשט עוד הקו - זוהי התפש-טות, ואזי נעשה עיבוי. העיבוי הוא בעצם כך שהקו מת-נוע, וכן העיבוי הוא בעצם כך שהקו מתרחק ממקורו, ויתר על כן העיבוי הוא בעצם כך שהוא יורד יותר לתתא למקום החלל.

ונמשך מעט

נתבאר לעיל ש"מעט" זהו אופן של הדרגה. יש מ"ט פנים טהור ומ"ט פנים טמא, וע' פנים לתורה - וזה נקרא "מעט". ע' פנים לתורה, נ' שערי בינה נבראו בעולם כולם ניתנו חסר אחת, מ"ט גלויים, הני נעלם, וזהו ה"מעט". וה"מעט" הזה זהו הגילוי שיש בבריאה.

וחוזר להתעגל ונעשה עגול ב' תוך עיגול הא' וזה נק' עיגול החכמה דא"ק.

אחדות עיגולים ויושר

מבואר כאן שמהעיגול נעשה קו, ומהקו נעשה עיגול, וכן ע"ז הדרך. בעצם כאן מונח עומק האחדות הנוראה בין העיגולים ליושר. כמו שנתבאר לעיל, מהו השורש, האם הקו או העיגול - זו שאלה שאין עליה תשובה. זהו עומק שני הצדדים של הספק הראשון בבריאה. בתחילה נעשה הצמצום ונסתלק האור, כיצד הוא הסתלק, מחד האור הסתלק באופן שמהצמצום נעשה עיגול, ומאידך האור התחיל להסתלק בצורה של קו, וא"כ, מה גורם למה. זו שאלה שאין עליה תשובה. זוהי אותה מחלוקת יסודית, מי בראש, האם משיח בן דוד או משיח בן יוסף. זה נקרא יושר ועיגולים בדקות. משיח בן יוסף הוא יושר, אות ברית קודש, משיח בן דוד הוא עיגולים, וזוהי שורש השאלה שאין עליה תשובה. דבר אחד ברור שהוא אחד,

בלשון בהירה יותר וקצרה, יש א"ס - בורא, יש נברא - אדם, יש ממוצע ביניהם - קו. לפיכך, מצד אחד, הקו מצד היותו שייך לאור א"ס הוא במדרגה נבדלת מהא"ק. מצד שני, מצד היות הקו שייך כמו כל ממוצע לתחתון אזי הוא חלק מצורת אדם, ולכן מחברים אותם גם יחד. לכן פעמים הוא נמנה כשנים ופעמים כאחד. הקו הוא בעצם ממוצע, וכאשר הוא מתייחס לאור א"ס, הוא לא חלק מצורת אדם, וכאשר הוא מתייחס לאדם, הוא הופך להיות חלק מצורת אדם.

הגדרה אחרת והיינו הך [הוזכרה לעיל], אין לנו צורת השגה בבריאה חוץ מאדם, לכן כאשר אנו באים לדבר על כל דבר בערכינו, אנו מדברים בצורת אדם, ולכן הקו בטל לאדם. בטל, כלומר, מאוחד בתכלית האיחוד עם האדם, א"ק, מפני שכל תפיסתנו היא א"ק. הקו שיש לנו הוא מלשון תקוה כמ"ש הרמח"ל, זו תקוה לא"ס, בא"ס אין לנו השגה, אלא זו תקוה לא"ס. השגה ותפיסה שיש לנו היא רק בתפיסה שנקראת אדם. ולכן כשאנו באים להגדיר את הקו אנו מגדירים אותו שהוא הופך להיות חלק מצורת אדם. אבל הוא לא לגמרי צורת אדם, כמו שנראה להלן עד היכן הקו מגיע, שישנם סתירות בדברי הרב ז"ל, אבל עיקר השמועות הם שהוא לא מגיע עד סוף א"ק, ואם הקו וא"ק הם חד, אזי כיצד הוא לא מגיע עד סוף א"ק. לכן בהכרח שהם שני מדרגות ולא מדרגה אחת, כמו שהאריך הדברי שלום והלשם, כנ"ל.

הרי נתבאר ענין ה"ס שנאצלו בסוד י' עגולים זה

תוך זה

בדקות, ישנם שני הבחנות בלשון אצילות, או מלשון נאצל, נמשך, או מלשון אצל. מדין יושר אצילות זה מלשון שון נאצל, שזוהי המשכה. מדין עיגול, אצילות היא מלשון אצל, הוא עדיין אצלו, הוא נמצא עדיין אצל הדבר, הוא בטל לדבר ונמצא אצלו.

וכ"ז הוא בחי' עשר ספירות הכוללות דרך סתם כל בחי' העולמות כולם.

האם ישנם עיגולים בקו, ובשאר המדרגות

עד כאן נתבאר שישנם עשרה עיגולים דא"ק. בדקות,

לכאורה יש גם עשרה עיגולים של הקו, חוץ מעשרה עיגולים דא"ק. הדבר לא נתבאר להדיא בדברי הרב ז"ל, מחמת שהוא הרכיב את הקו וא"ק כאן בסוגייתנו, כנ"ל. אולם לכאורה כד דייקת תשכח שיש עשרה עיגולים של הקו. אולם יש להדגיש שזהו חידוש, שהרי זה לא נתבאר להדיא בדברי הרב ז"ל. בדבריו כתוב שיש קו, ויש א"ק שיש לו יושר ועיגולים, ולא כתוב שיש עיגולים לקו.

נחדד את הדברים בלשון קצרה. באור א"ס ישנם ע"ס הגנוזות במאצילן, והלשם אומר שהע"ס הגנוזות הם בצורה של עיגולים, ולא בצורה של קו [כנזכר לעיל]. וטעמא דמילתא שהם בצורה של עיגולים ולא בצורה של קו, מפני שהעיגולים עניינם ביטול, כמו שנתבאר, והע"ס הגנוזות באור א"ס בטלות לא"ס, ולכן הם רק באופן של עיגולים בלי יושר. בקו עצמו נתבאר בדברי הרב ז"ל שיש יושר, אולם לא נתבאר האם יש עיגולים. לכאורה, הרי הם נשתלשלו מאור א"ס, ואם הם נשתלשלו מאור א"ס אזי חייב להיות שיש שם עיגולים, או בהעלם או בגילוי, אבל שורש לעיגולים ודאי שיש שם (ויש להבין שאור א"ס והקו מחוברים יחדיו, לכך בא"ס יש ע"ס עיגולים, ובקו ע"ס יושר, ויחדיו משלימים לעיגולים ויושר). בא"ק עצמו יש עיגולים ויש יושר, וכאשר נרד למטה מכך, לאור אח"פ, שהם יצאו ביושר, כמבואר להלן, אין להם עיגולים גמורים, שהרי הם סביבות א"ק. אורות העיניים יצאו בתחילה עיגולים ולאחמ"כ נעשה להם יושר, ואורות המצח כבר יצאו בשלמותם.

נמצינו למדים, שיש מדרגות שיש בהם יושר בלי עיגולים, ויש מדרגות שיש בהם עיגולים בלא יושר, ויש מדרגות שיש בהם גם עיגולים וגם יושר. וסדרנו בקצרה ממש את קומת כל הבריאה כולה: אור א"ס - ע"ס של עיגולים, בהעלם חייב להיות שיש גם יושר. מציאות של חלל - צורת עיגול. קו - להדיא הוא יושר, ולכאורה חידשנו שיש לו גם עיגולים. א"ק - יש לו יושר ועיגולים. אח"פ - יש לו יושר המאיר סביבותיו, אבל אין לו עיגולים גמורים. עיניים - יצאו בעיגולים ולאחמ"כ נעשה להם יושר. מצח, אורות המ"ה - יצאו גם עיגולים וגם יושר. זהו לכאורה סדר המדרגות בכללות ממש.

■ המשך בע"ה שבוע הבא מתוך סדרת עץ חיים למתחילים.

לו להכין לו הצטרכותו.

וכתיב (בראשית, כז, יא) הן עשו אחי איש שער ואנכי איש חלק, וגו', ולא הכירו כי היו ידיו כידי עשו אחיו שעירות. וכתיב (מלאכי, א, ב) הלא אח עשו ליעקב. ועליו כתיב (בראשית, לב, יב) הצלני נא מיד אחי מיד עשו. ועיין ארבעת מאות שקל כסף בסופו, שבשורש אח עשו ליעקב, באצילות. ועיין קנאת ה' צבאות (ח"ב) דע, כי שורש לעשו היה בראשונה בקדושה, והוא בגבורת ת"ת דז"א. פירוש, כי הת"ת הזה הוא מכריע לחסד ולגבורה, ומבחינת הימין שבו יצא יעקב, ומבחינת השמאל שבו יצא עשו, ולכך היו תאומים. והוא סוד "הלא אח עשו ליעקב", כי באמת במדרגה אחת היו בתחילה, משא"כ יצחק וישמעאל. ועיין עוד בדבריו על התורה (ויצא). ובפירושו לנביאים (מלאכי) כתב, הלא אח עשו ליעקב, ר"ל עשו הוא חיצוניות התפארת, ויעקב הוא פנימיות הת"ת. ועיין של"ה (עשרה מאמרות, מאמר י', ח).

אזן אח ר"ת און-חוטם. כי בפה האורות יוצאים בנקב אחד. אולם אורות האון יוצאים נבדלים וכן חוטם, ונצרך בהם איחוי.

חוטם כתיב (בראשית, כז, מד) וישבת עמו ימים אחדים עד אשר תשוב "חמת" אחיך, עד שוב "אף" אחיך ממך. ועיין קהלת יעקב (ערך אח) - יש אח בקליפה. אח ר"ת אף-חימה, זעיר ונוק' דקליפה. וז"ש אח לצרה יולד, שגם בצרה יש בחינת אח.

פה דיבור. כתיב (בראשית, ד, ח) ויאמר קין אל הבל אחיו, וגו', ויאמר מה עשית קול דמי אחיך צעקים אלי מן האדמה, ועתה ארוך אתה מן האדמה אשר "פצתה את פיה" לקחת את דמי אחיך מידך. ועיין אור לשמים (ויגש) אח, בחינת תפלה במדרגת ו"ק, ללא ג"ר, עיי"ש.

ועוד. עיין עבודת הקודש (ח"א, פרק כב) ותורה שבכתב כוללת ששה קצות, גם תורה שבע"פ ששה סדרים כנגד ששה קצוות, וכו'. ואין קיום לזו בזולת זו, כי הם אח ואחות.

ועוד. ה' מוצאות הפה. ואותיות חיך, אחע"ה. ועיין ליקוטי שושנים, ואברהם בעצמו תיקן אותיות אחע"ה, כדאיתא, שכאשר השליכו את אברהם לכבשן האש יצאה בת קול ואמרה "אח" לצרה יולד, הרי א"ח מאחע"ה, ונשאר ע"ה מן אחע"ה, וז"ס אברהם בן חמש ושבעים שנה בצאתו מחרן.

עינים - שבירה ולם התהו. וכתיב (בראשית, ד, ב) ותסף ללדת את אחיו את הבל. ועיין עמק המלך (שער רדל"א, פ"י) הבל רומז על עולם התהו שהוא תהו והבל, ע"כ רמוז בתולדות אדם, ואח"כ הוליד שת שהוא בחינת עולם התיקון. וזש"כ (שם, שם, ח) ויקם קין אל הבל אחיו ויהרגהו. ומאותו שורש כתיב (שם, כז, מא) יקרבו ימי אבל אבי ואהרגה את יעקב אחי. וכתיב (יחזקאל, כא, כ) נתתי אבחת חרב אח עשויה לברק מעטה לטבח. ועיין מצת שימורים (שער התפילין) שהמות יפריד בין אח-ד, בין אח לד'.

אור א"ס אמרו (קה"ר, ד, יג) שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד. יש אחד ואין שני. יש אחד זה הקב"ה שנאמר שמע ישראל וגו' אחד. ואין שני, שאין לו שותף בעולמו, גם בן וגם אח אין לו, עיי"ש. אולם על כמה דברים אמרו שנעשה כביכול שותף לקב"ה, כגון דן דין אמת לאמיתו, אומר ויכולו. ואזי נעשה לו כביכול בחינת אח. ועוד אמרו (שמ"ר, יתרו) אמר הקב"ה, וכו', אני ראשון שאין לי אב, ואני אחרון שאין לי אח. (אחרון, אח-רון). ועיין של"ה (מסכת פסחים, מצה עשירה, דרוש השני, כא). ועיין זוה"ק (שמות, נה, ב) שהקב"ה אח לישראל, כמ"ש (תהלים, קכב, ט) למען אחי ורעי. והיינו שהשותפות לתתא, ושם יש לו אח, אולם לא בשורש העליון.

צמצום עיין זוה"ק (כי תצא, רפא, ע"א) אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורין, דאיהו קשור בקשורא דתפילין דיד ואסור בתפילין דרישא. כד לית ליה בן למפרק ליה מסטרא דבן י"ה, בההוא קשירו איהו אח חבוש ואסור, וכו'.

קו תקוה, ושלמותו בטחון. בחינת קוה - תקוה. וחזור וקוה, בטחון. וכתיב (ירמיהו, ט, ג) איש מרעהו השמרו, ועל כל אח אל תבטחו, כי כל אח עקוב יעקוב.

ועוד. קו, גימט' דבק. ועיין דברי יחזקאל (ויגש) "אח", היינו דבקות, מלשון (מו"ק, כו, ע"ב) מאחין את הקרעים.

עיגולים עיין ילקוט ראובני (ערך עדיות, אות יא) אדם מפני שחטא נצטווה על עריות, ולולי זאת היה עריות מותר, וכו', כי הוא נברא בדיוקנא של מעלה, וכמו ששם אין פירוד בעריות בין אח ואחות, ואין שם ערוה ופירוד כי הכל באחדות ובאחוה, כי כן היה ראוי להיות באדם לולי הפרץ שעשה כי בעבורו נצטווה על עריות, עכ"ל החי"ט (דף קמו, ע"ב). וכתב עליו בעל ש"כ, אברהם תיקן אדם, מעתה יוכל להתייחד הבן עם אמו, ואח עם אחותו, ולקחת ב' אחיות, וכן היה ראוי לדורות, אלא שחטאו בעגל ונאסרו העריות שהכניסו והפרידו הרע הזה, ערוה, ר"ע-ו"ה.

ועוד. עיגול - גלות. ועיין דגל מחנה אפרים (בא, ד"ה דברו) הקב"ה נקראו בגלות אח רחוק.

יושר עיין מאירת עיניים (ויהיו חיי שרה) "משל למלך", הת"ת. "לאחי הגדול", החסד שנקרא גדולה. וקרא אחי שהוא הימין, ואין לך אח גדול ל"יושר" פועולותיו מהימין, לב חכמים לימינו, כי הימין מזומן להשלים הרצון.

ועוד. יושר - ג' קווים. ועיין רמח"ל (תקט"ו תפילות, תפלה קפ) ג' אבות (כנגד ג' קווים, כנודע) כן נכללים מכל ג' שהם ט', שזה אח דאחד, עיי"ש.

שערות עשו איש שעיר. עיין ספק החשק (ח"א, ס"ב) והשלום אח האמת. וע"כ אם מדת יעקב אמת, הנה מדת עשו שלום (עשו בגימט' שלום), וביניהם דברי שלום ואמת. ועיין באר מים חיים (תולדות, כז) שלא נברא עשו כי אם להיות אח וצוותא ליעקב וטפל

כלומר, בן אחי אביה. ועיין זוה"ק (בראשית, כז, ע"ב) ערות אחי אביך דא יו"ד, דאיהו תולדה דאת יו"ד, ואיהו אח לוא"ו. ועיין גר"א (תיקונים, תיקון נו) ובג"ד תנן אקרי וא"ו אח וה"א אחות - ואמר בת אביו או בת אמו, והן בסוד לאה ורחל. לאה בת אמו, ורחל בת אביו, אבא יסד ברתא, בחכמה יסד ארץ. ועיי"ש (תיקון מג, עז, ע"ב) אבא עם אמא, אח עם אחתיה. ועיין קהלת יעקב (ערך אח), ר"ת אב - חכמה. ועיין יונת אלם (פ"ג).

אמא כתיב (בראשית, כח, ב) וקח לך משם אשה מבנות לבן אחי אמך.

וכתיב (שה"ש, ח, א) מי יתנך כאח לי יונק שדי אמי וגו'.

ועוד. אור מקיף - שמירה. וזש"כ (בראשית, ד, ט) "השמר אחי אנכי", כי אינו אמו אלא אחיו.

א אחוה, אח-וה. ז"א - ו', נוק' - ה, כנודע. ואזי נקראים אח ואחות, כנודע. כגון, עיין זוה"ק (תיקונים, תיקון מג, עז, ע"ב) וזהו אחוה, אח-וה, כמ"ש (שם צ, ע"א). ועיין עמק המלך (שי"ד, פרק סח) כשזעיר נקרא אח הוא בן עשר, עיי"ש. ועיין שער הכוונות (דרוש ו', דף לה, ע"א). ויש בחינה שתחילה היה ו"ק, וכשגדל נעשה לו ג"ר, ונעשה ט"ס. אח - גימט' ט'. ועיין תיקונים חדשים לרמח"ל (האידרא קדישא). ועיין תיקונים (תיקון נו) דבספירן תשכח אב ואם ובן כחדא, ולית תמן ערוה, וכו', אח ואחות תרויהו ביחודא וכו', לעילא לית ערוה וקיצוץ ופירוד ופרוץ, ובג"ד לעילא אית יחודא באח ואחות, עיי"ש. ועיין לשם (ספר הדע"ה, ח"ב, ד"ד, ענף כ', סימן ב'). ועיין פרע"ח (שער ק"ש, פרקים יב-יג). וליקוטי הש"ס (אבות, ד"ה נתאי הארבל).

נוק' כתיב (שה"ש, ו, ט) לבבתי אחותי כלה. וכתיב (שם, ה, ב) פתחי לי אחותי. נוק' דז"א נקראת אחותו [כי מקבלת מז"א ט"ס, כי תחילה יצאה נקודה אחת. עיין יונת אלם (מהדורא בתרא מכ"י, ח"ד, פ"ד)]. וכמ"ש אברהם לשרה (בראשית, יב, יט) אמרי נא אחתי את. ושם (כ, ד) ויאמר אברהם אל שרה אשתו אחתי היא, וגו', אמנה אחתי בת אבי היא אך לא בת אמי, ותהי לי לאשה. וכן נאמר מעין כך אצל יצחק ורבקה (שם, כו, ז). ואמרו חז"ל (שמו"ר, פקודי, נב, ה) לא זו מחבבה עד שקראה בתי, אחותי, אמי. עיין של"ה (חיי שרה, תורה אור, ה). ואמרו (זוה"ק, ח"ג, רטו, ע"ב) דאמרו, מה אסרתי לך כאן התרתי לך כאן, וכו', אסרתי לך אשת אח, התרתי לך יבמה. ועיי"ש (רפ, ע"ב) פקודא דא ליבם אשת אח, דאשת אח איהי ד', ועם א"ח איהי אחד. ואם ח"ו לביה לאו איהו למיייתי א"ח על ד', דאיהי איתתיה בת זוגיה דא"ח, עביד פרודא היפך (אחד - אחוה) ועאל סמא"ל אל אחר באמצעייתא.

ועוד. אח ר"ת חושן - אפוד (עיין קהלת יעקב ערך אחוז) שהם סוד

ז"א ונוק'. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה
להארות, הערות, והוספות: rav@bilvavi.net

ובדין יבום נאמר, כי ישבו אחים יחדיו, ומת אחד. וע"ז אמרו (מו"ק, כו, ע"א) ואלו קרעין שאין "מתאחין". קריעה על אחיו אינו מתאחה. וכן מעין כך היה אצל אברהם ולוט שקראו אחיו (אנשים אחים אנחנו - בראשית, יג, ח). וכתיב (שם, שם, יא) ויפרדו איש מעל אחיו. ועיין ספר הליקוטים (ראה, יד) ועל אח, אמר לא תתגודדו, כלומר שאתה מתגודד על שנפרדת מאחך, כמ"ש לא תתגודדו. ועיין פתחי שערים (נתיב שבירת הכלים, פתח טו) והוא כמ"ש חז"ל אח נפשע מקרית עוז וגו', זה לוט שפירש מאברהם ועשה מדנים וכו', שהיא הסט"א שיצא מסיגי עולם התהו בסיטרא דדינא, שלא נתבסם בחסד אברהם מלך הדר.

ועוד. אח לשון צעקה ואנחה, כגון (יחזקאל, ו, יא) ואמר אח אל כל תועבות רעות. וכן אחשורוש, ודרשו אח-לראש. ואחיו של ראש, נבוכדראצר.

ועוד. אח - אחוה, חיבור דקלקול. וכתיב (איוב, ל, כט) אח הייתי לתנים ורע לבנות יענה.

וכתיב (משלי, יז, יז) אח לצרה יולד. וכן כתיב (שם, יח, יט) אח נפשע. ואמרו (מד"ר, יח, א) זה קרח.

ועיין דן ידין (מאמר ח) אחאב, אח - לצרה. אב - לקליפה. ועיין סנהדרין. ואח רשע לשיטת ר' יהודה גאון לא נקרא אח. ועיין הגהות מרדכי (פרק החולץ) בשם רבינו שמשון, דכל היכא דכתיב אחוה, אין מומר בכלל.

עתיק יסוד עתיק המתגלה ביסוד אריך נקרא אח. עיין קהלת יעקב (ערך יואח).

ועוד. דוכ' ונוק' מחוברים בו אחור באחור, והם בחינת אחים זל"ז. לא "אחור" דקלקול, אלא אח.

ועוד. עיין ארבע מאות שקל כסף (דף רפב) למעלה באצילות, כמו יעקב כן עשו, כי שם לא יש שכר ועונש. וז"ס הלא אח עשו ליעקב נאום ה', שהוא עתיקא קדישא כמו שפירש באדרא וכו', כי נאום ה' הוא ע"ק.

אריך אורך, אור-ך. וכאשר נופל לקלקול של כף המדמה נעשה מאור ארוך. וכתיב (בראשית, ט, כה) ויאמר "ארוך" כנען עבד עבדים יהיה לאחיו.

ולהיפך, אור-צהר, צהרים. וכתיב (משלי, יז, יז) אח לצרה יולד. ואמרו (זוה"ק, ח"ג, נה, ע"ב) אח יהא לקבלך לשזבא לך מכל אינון דעקין לך. ואזי מתהפך צרה לצרה, כנודע מהבעש"ט. ועיין גר"א (תיקון סט) ג' אהבות, אהבת הערב - איש ואשה. אהבת המועיל - קרובים, אח לצרה יולד. ואהבת הטוב - אהבת החסידים והתמימים.

אבא אח - אחות, מכח אב אחד או אם אחת, או שניהם. וכן אחי האב. כגון (בראשית, כט, יב) ויגד יעקב לרחל כי אחי אביה הוא,

עוד בהנ"ל, ובענין תמים תהיה ושומר פתאים ה'

קבלנו התשובה בענין צוואת ר"י החסיד, ותכף לנטילה ברכה, עשינו ככל אשר הורנו, ובס"ד מיד ראינו פתח לישועה. כה יתן ה' וכה יוסיף.

עתה בבחינת נעשה ונשמע, רצינו מאוד לקבל מבט פנימי על אזהרות ר"י החסיד, ושאר אזהרות כיו"ב שנאמרו משום חשש סכנה, מדוע גילו לנו זאת רבותינו ולא הניחו הדבר על מצוות תמים תהיה עם השם אלוקך, ושומר פתאים ה', באשר כל אלו הם חששות סגוליות, וכגון שלא יהיה שם כלה כשם חמותה ועוד, וכבר כתב רש"י עה"פ תמים תהיה (דברים יח, ג), "התהלך עמו בתמימות ותצפה לו, ולא תחקור אחר העתידות, ואז תהיה עמו ולחלקו".

תודה רבה מאוד, וברכה עד בלי די.

תשובה

במקום ששכיח היוקא לא אמרו תמים תהיה ושומר פתאים ה'. אא"כ דשו ביה רבים, כמ"ש בשבת (קכט, ע"ב). וברע"א שם ציין לתרומת הדשן (סימן רי"א).

ועיין ריטב"א (יבמות עב, ע"א), ששפיר עבד שלא לסמוך על שומר פתאים ה'. ועיין בית יוסף (יו"ד, סימן רס"ב). ופר"ח (יו"ד, סימן קטז, ס"ק ט).

ועיין תורת חיים (ע"ז, ל' ע"ב), שהוא ית' שומר הפתאים דוקא, ולא החכמים, לפי שהחכמים יכולין לשמור את עצמן, וכו', עיין מהר"ל (סנהדרין, ק' ע"ב) טעם הדבר, ומשני כיון דדשו ביה רבים שומר פתאים ה', פירוש, כיוון דרבים הורגלו בו מפני דוחקן וכו', כמילתא דלא אפשר דמי, ולכך שמירתו ית' עליהם מפני תיקון העולם. אולם יעויין תרומת הדשן הנ"ל. ויעויין עמק המלך (שער יד, פל"ג). עיי"ש, ודו"ק. ועיין ספר שומר מצוה שכתב להיפך, וז"ל, שאם הפתאים שומר, כ"ש החכמים.

ועיין קובץ שיעורים (כתובות, לט ע"א), היכא שבידו להזהר אינו בכלל פתאים, ואם לא ישמור את עצמו הוא מתחייב בנפשו, ולא יהא משומר מן השמים.

ועיין בן איש חי (שנה שניה, פנחס) הן אמת תמצא בכמה דברים שומר פתאים ה', אל יסמוך האדם על הנס, דאם עושין לו נס מנכין לו מזכויותיו.

ועיין פלא יועץ (ערך שמירה) שאם ידוע ההיזק אין אומרים שומר פתאים ה'.

ועיין של"ה (מסכת פסחים, ביאור הגדה, טז) שומר פתאים ה', וזה לך האות, כי הרבה פעמים שומר.

המשך להנ"ל, מדוע גילו האחרונים מה שכיסו הראשונים

במה שזכינו והאריך לנו הרב בענין שומר פתאים ה', אשוב לחדד שאלתי אודות המבט הפנימי על אזהרות ר"י החסיד וכיו"ב, כי אמנם שבמקום שההיזק ידוע אין אומרים שומר פתאים ה', אך תינח בדבר הידוע ומפורסם או שגילו לנו חז"ל, אבל מה שלא נזכר בדברי חז"ל, למה גילה לנו החסיד בצוואתו מה שאינו ידוע לכל, כהך דסתימת הפתח או שם כלה כשם חמותה, וכיו"ב, אדרבא, לא יגלה, והנח להם לישראל שיהיו משומרים מאת השי"ת משום דשומר פתאים ה'.

גם עיינתי בדברי הפלא יועץ ערך שמירה שציין לנו הרב, ושם כתב: "וצריך לזהר בכל הנמצא כתוב בספרים שיש בו משום סכנה... וטוב לגבר שיהא הולך בתם, ילך בטח, ולא יחפש לידע מה הם הדברים הרעים ומזיקים לגוף, כי שמא לא יוכל להשמר ויפחד לבבו ויפול ברעה חס ושלום, אבל כיון שלא ידע לא תאונה אליו רעה, כי שומר פתאים ה', והבוטח בה' חסד יסובבנו והוא לא ימנע טוב להולכים בתמים", עכ"ל. הרי שטוב לנו שלא לידע, והוא מחזק את השאלה דכמו"כ טוב היה שלא יגלו האחרונים מה שכיסו הראשונים. ואחתום בבקשת המחילה, ישא ברכה מאת ה'.

תשובה

כנודע, לחלק משיטות רבותינו צוואתו רק לזרעו.

ובעומק כי זה היה חלקו ושורשו, ומי שזה שורשו ראוי לו להזהר מכך, כי זה שורשו וחלקו.

לדוגמא, מש"כ האריז"ל שמי ששורשו בקין יש לו להזהר לסלק הסכין מן השולחן קודם ברכת המזון, ומי ששורשו בהבל - אין צריך כן.

■ המשך בע"ה בשבוע הבא מהארכיון של שו"ת

נא לשמור על קדושת הגליון

להצטרפות לרשימת העלון | לכל ענייני העלון | לקחת חסות עבור עלון info@bilvavi.net

רכישת ספרי הרב: ספרי אברמוביץ משלוח ברחבי העולם 03.578.2270 | books2270@gmail.com

ספרי מאה שערים רח' מאה שערים 15, ירושלים 02.502.2567 | ספרי אברמוביץ רח' קוטלר 5 בני ברק 03.579.3829

שאלות בכל תחומי החיים יתקבלו בברכה בכתובת rav@bilvavi.net או בפקס: 03-548-0529 [תנאים לשליחת השאלות בפקס: א. לציין את מספר הפקס שאליו תשלח התשובה. ב. לכתוב מספר פקס שזמין תמיד / או מספר התא-הקולי של הפקס]